

Ἡ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Ἐγκειμενὸν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας — Ἐγκύκλιος ἀρ. 30, ἀπὸ 11 Ἀπριλίου 1932 —
ὡς ἐλεύθερον ἀνάγνωσμα δι' ὅλα ἐν γένει τὰ Σχολεῖα τῆς Μέσης καὶ Στοιχειώδους Ἐκπαίδευσως.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Ἐτησίᾳ δραχμαὶ 100. Ἐξέ-
μηνη δραχ. 55. Τριμηνιαὶ δραχ. 30.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Αὐγάτου γρόσεια διατίμη. 50.
Δραμιῶν δολλάρια 3.— Ἀγγλίας καὶ δίων ἐν γέ-
νει τῶν ἄλλων Κρατῶν σελίνια 10.
Ἐξέμηνοι καὶ Τριμηνιοὶ ἀναλόγως

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΙΑΡΥΘΗ ΤΩ, 1879

ΙΔΡΥΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

Ἀρχίζει τὴν 1ην Δεκεμβρίου, ἀλλ' αἱ συνδρο-
μαὶ ἀρχίζουν τὴν 1ην οὐαυθόκτου μηνός.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὁδὸς Εὐρυπίδου ἀριθ. 42, παρὰ τὸ Βαρβάκειον.

Περίοδος Β' — Τόμος 41ος

Ἀθήναι, 22 Σεπτεμβρίου 1934

Ἔτος 56ον. — Ἀριθ. 43

Ο ΑΣΠΡΟΣ ΛΥΚΟΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ὑπὸ NORBERT SEVESTRE

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενον —
Ἡ Τι-Σάβυ ἠπάκουσε.
— Ἔτοιμη; ρώτησε ὁ ψευτο-Τριέν-
-Κόατ.

— Ἔτοιμη.
— Ἐμπρός λοιπόν.
Ὁ Μὲ ἔσβυσε τὸ τσακ-
μάκι του καὶ βγήκε ἔξω
τραβώντας ἀπὸ πίσω του
τὴν Τι-Σάβυ.

— Οὔτε λέξη! ψιθύρισε.
Τοῖχο-τοῖχο, περνών-
τας μπῆρὸς ἀπὸ τῆς καλύ-
βης οὐρήθηκε, ὡς τὴν μο-
ναδική ἔξοδο τῆς αὐλῆς.

Κανένα ἀπρόσωπο δὲν
ταὺς ἔτυχε. Ἡ γῆ ἦταν
μαύρη, ὁ οὐρανὸς μαύρος
καὶ σκεπασμένος με σύν-
νεφα, εἰς ἔμοιαζαν νεκρὰ
μέσ' στὸ στρατόπεδον, ὅ-
που δὲν ἔφεγγε οὐτ' ἓνα
φῶς, δὲν ἀγρυπνοῦσε οὐτ'
ἓνας φρουρὸς.

Ἐίχε ἀρχίσει νὰ βρέ-
χη, ὄχι ὁμιῶς τὴν φιλή-
σιγανή βροχή ποὺ ρίχνει
στοὺς κάμπους, ἀλλὰ μιὰ
βροχή δυνατὴ, θορυβώδη,
μιὰ ἀληθινὴ νεροποντὴ
ποὺ οὔτε ἀζινε κἀν γ' ἀ-
κούγονται τὰ πατήματα
τῶν ποδιῶν τοῦ Μὲ καὶ
τῆς Τι Σάβυ.

Τὸ μεγάλο καπέλλο κι'
ὁ χονδρὸς μανδύας προφύλακταν τὴν
Σιμόνη ἀπὸ τὴν βροχή, μὰ ὁ Μὲ
ποὺ ἦταν πολὺ ἐλαφρὰ ντυμένος, εἶ-
χε κιάλας βραχεῖ ὡς τὸ κόκκαλο.

Ὁι φυγάδες πέρασαν τὴν αὐλὴν κι'
ἄρρισαν νὰ κατεβαίνουν τὸ κατηφο-
ρικὸ μονοπάτι ποὺ ἀκολουθοῦσε σύρ-
ριζα τὸ φρύδι τοῦ βουνοῦ.

Ὁ Μὲ γινώριζε τὸν δρόμο τοῦτον.

γιατὶ σὰν μάγειρος ποὺ ἦταν κατέ-
βαινε συχνὰ κάτω στὸ λόγγο γιὰ ξύ-
λα. Εἶχε ἔσπεράσει τὴν καραμπίνα
του ἀπ' τὸν ὤμο του καὶ τὴ χρῆσι-

— Κοίτα τον, Τι-Σάβυ, εἶπε ἡ Σιμόνη. Θὰ εἶλεγε κανεὶς
πὼς εἶναι ὁ Τριέν-Κόατ! (Σελ. 499, στ. α')

μοιοῦσε γιὰ μπαστούνι, ὥστόσο
γλύστρησε δυὸ-τρὲς φορές καὶ τὰ
εἶχε κιάλας κυλιστεῖ στὸ χόμα, ἀν
δὲν τὸν κρατοῦσε ἡ Τι Σάβυ. Ἐννοεῖ-
ται αὐτὸ δὲν ἐμπέδιζε τὸ Μὲ νὰ τὴν
βρίξῃ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ δόντια του,
ὅτι εἶθην δὲν ἦταν ἰκανὴ οὔτε τὰ
πόδια τῆς νὰ πατήσῃ.

Ὅταν ἔφθασε στὴν τελευταία κορ-

δέλλα τοῦ μονοπατιοῦ γλύστρησε γιὰ
καλὰ κι' ἔφαγε μιὰ γερὴ τούμπα πα-
ρασύροντας στὸ πέσιμό του τὴν Τι-
Σάβυ καὶ τὴν Σιμόνη. Σηκώθηκαν κι'
οἱ τρεῖς τους χωρὶς κανένα σοβαρὸ
χτύπημα. Μόνο ἡ Σιμόνη εἶχε τρα-
μάξει γιατί πέφτοντας εἶχε ἀγγίξει
μὲ τὰ χέρια τῆς ἓνα σῶμα ἀκίνητο
ποὺ κοιτέταν χάμω στὴ
μέση τοῦ δρόμου.

— Σκοντάψαμε ἐπάνω
σὲ κάτι, εἶπε ἡ Τι-Σάβυ.

— Ἐπάνω σ' ἓναν ἀν-
θρώπο, συμπλήρωσε ἡ
Σιμόνη.

— Κανένας φρουρὸς θὰ
εἶναι εἶπε ὁ Μὲ. Ἄ-
ναψε τὸ τσακμάκι του
καὶ σιούθοντας πάνω ἀπὸ
τὸ πρόσωπο τοῦ ἀνασθη-
τοῦ ἀνθρώπου, εἶπε με
θριαμβευτικὸ ὄφρος:

— Εἶναι ὁ Φοῦκ. Τὸν
εἶχαν βάλει ἐδῶ φρουρὸ
μὰ τώρα ἤπιε τὸ τοῦί μου
καὶ δὲν τὸν φοβόμαστε
πιὰ.

— Ὁ, ἔκανε ἡ Σιμόνη
ποὺ ἀθελά τῆς συγκινή-
θηκε, τὸν φαρμάκωσε
τὸν δυστοχισμένο:

— Ὅχι, τὸν ἀποκαίμι-
σα μονάχα ὅπως καὶ τοὺς
ἄλλους. Στὰ ναρκωτικὰ
ἐγὼ εἶμαι ξεφτέρη. Γνω-
ρίζω ὅλα τὰ βότανα καὶ
τὰ φάρμακα καὶ θὰ γινό-
μουν σπουδαῖος γιὰ τρέφ.

Ὁι ψευδολογίαι αὐτῆς
τοῦ Μὲ ἀντὶ νὰ κινήσουν τὴν δυσπι-
στία τῆς Σιμόνης ἀπέναντίας σκόρ-
πισαν καὶ τὴν τελευταία ἀμφιβολία
τῆς. Δίχως ἄλλο ὁ Μὲ ἀξίζε περισ-
σότερο ἀπ' ὅ,τι ἔδειχνε.

— Νὰ τοῦ κόψω τὸ λαρύγγι; ρώ-
τησε με ἀπάθεια ὁ γενναῖος ὑπηρέ-
της τραβώντας τὸ μαχαίρι του.

— Ὅχι, ὄχι, παρακάλεσε ἡ Σιμό-

νη. Αυτό θά ήταν άνανδρο. Μόνο οι βάρβαροι σάν τον Νγκουγιέν σφάζουν τους άνυπεράσπιστους ανθρώπους.

— Άς είναι, του χαρίζω τή ζωή, έκανε γενναίοψυχα ο Μό.

Και μέσα στη βαθειά νύχτα ξεκίνησε και πάλι πρὸς μιὰ διεύθυνση δόλοτελα άγνωστη γιά τήν Τι-Σάυ και τή Σιμόνη.

Δέν είχαν όμως προχωρήσει πέντε βήματα όταν ο Μό έβαλε μιὰ φωνή.

— Ντὲ-ά μέ! (Νά πάρη ή εύχή).

— Τι έπαθες πάλι; ρώτησε ή Τι-Σάυ.

— Η καρμπίνα μου! Δέν τήν έχω πιά.

Ο Μό εύλιξε τήν Σιμόνη και τήν Τι-Σάυ με τόν μεγάλο μακρὸ μανδύα. (Σελ. 499, στ. γ΄.)

— Τήν έχασες; ρώτησε μ' άνησυχία ή Σιμόνη.

— Μοῦ ξέφυγε άπ' τὰ χέρια μου τήν ώρα που έφαγα τή τούμπα.

— Λοιπόν τότε δέν θά βρισκται μακρὰ. Πάμε νά ιδούμε.

Πραγματικά ή καρμπίνα βρισκόταν λίγα μέτρα παραπάνω, δίπλα άκριβὸς στὸν άποκοιμισμένο φρουρό.

Ο Μό σήκωσε με βία τὸ όπλο, βεβαιώθηκε πὸς δέν είχε πάθει καμμιὰ βλάβη πέφτοντας και τὸ χάιδεψε μ' άγάπη.

— Είναι γεμάτη; ρώτησε ή Σιμόνη.

— Όχι, θά τήν γεμίσω τὸ πρωτ. Τώρα δέν έχουμε νά φοβόμαστε τί-

ποτε. Οι έχηράι μας κοιμούνται όλοι.

— Κι' αν άπαντήσουμε καμμιὰ τίγρη;

— Ω, αὐτήν τήν ξεπαστρέβω και χωρίς ντουφέκι, έκανε περήφανα ο Μό.

— Ωστόσο καλά θά έκανες νά τὸ γεμίσεις, σύστησε ή Τι-Σάυ.

— Άς είναι, γιά νά μὴν γκρινιάζης, άποκρίθηκε ο Μό με περιφρόνηση.

Η άλήθεια είναι πὸς δέν γνώριζε καλά-καλά τὸν χειρισμό. Η Σιμόνη όμως που είχε ιδεί συχνά τὸν άδελφό της νά κάνη σκοποβολή και είχε δοκιμάσει κάποτε και ή ίδια, τὸν βοήθησε νά γεμίσει τήν καρμπίνα αλλά με τέτοιο τρόπο ὥστε ή Τι-Σάυ δέν πήρε ειδηση πὸς ο άρχηγὸς τους δέν ήξερε οὔτε καν πὸς γεμίζουν ένα του φέκι.

— Υστερα άπ' αὐτή τή μικρὴ διακοπή οι φυγάδες εξακολούθησαν τήν πορεία τους, βαδίζοντας ο ένας πίσω από τὸν άλλον. Μπροστὰ πήγαινε ο Μό, από πίσω του ή Τι-Σάυ και πίσω από τήν Τι-Σάυ ή Σιμόνη.

— Ωστόσο βιαστέρα από λίγο ή μικρούλα άναγκάστηκε νά παραδεχθῆ πὸς δέν θά μπορούσε νά τὰ βγάλη

πέρα μόνο με τις δικές της δυνάμεις.

Η Τι-Σάυ παρατήρησε πὸς ή Σιμόνη τὸς άκολουθοῦσε με κόπο και λέγοντας στὸν Μό νά σταθῆ μιὰ στιγμή, τήν πήρε πάλι και τή φορτώθηκε στὸς ώμους της.

Η πιστὴ κογκάι οὔτε σκέφθηκε καν νά παρακαλέσῃ τὸν Μό νά τήν ελαφρώσῃ γιά λίγη ώρα παίρνοντας αὐτὸς τήν μικρὴ στὸς ώμους του.

— Είσαι βέβαιος πὸς βρισκόμαστε σὲ καλὸ δρόμο; άρξέστηκε μονάχα νά τὸν ρωτήσῃ.

— Αν δέν ήμουν, εγὼ θά τὸλεγα πρώτος. Άλλά είμαι βέβαιος ὅσο δέν παίρνει. Τραβάμε κατά τὰ νοτιοανατολικά. Ο Σογκ-Κόυ κυλάει κατά κει

και όταν φτάσουμε στήν κοιλάδα τοῦ Κοῦ Σάυ ο δρόμος μας πιά είναι δόλοτος.

— Άδριο όμως θ' άρχισῃ ο Νγκουγιέν τὸ κυνήγι.

— Ίσαμ' άδριο θά βρισκόμαστε μακρὰ και δέν θά μπόρῃ νά μᾶς πιάσῃ.

Και με τὰ λόγια αὐτὰ ο Μό άνοιξε τὸ βήμα του τόσο πὸς ή Τι-Σάυ, καθώς κουβαλοῦσε στή ράχη της τή Σιμόνη, με μεγάλη δυσκολία μπορούσε νά τὸν άκολουθήσῃ. Κι' αν δέν φοβόταν μήπως ξαναπέσῃ στὰ χέρια τοῦ Νγκουγιέν κι' αὐτὴ κι' ή μικρὴ κυρία της, δίχως άλλο θά τὸν είχε παρακαλέσει νά μὴν περπατᾶ τόσο γρήγορα.

— Ωστόσο περπατᾶτε ὡς τήν αὐγὴ ὅπου ο Μό σταμάτησε από μόνος του.

Φιμόταν σάν νά μὴν ήξερε καλά καλά πὸς βρισκόταν. Και ήταν πολὺ ἐπιμένο, γιὰτι ο ήλιος άντι ὅπως περιμένε, ν' άνατείλῃ από τ' άριστερά του, ξεμάτιζε άκριβὸς πίσω από τὸ κεφάλι του.

— Πὸς είναι ή κοιλάδα τοῦ Κοῦ-Σάυ; ρώτησε με άγωνία ή γρηά ὑπηρέτρια.

— Έκει θάπρεπε νά βρισκόμαστε τώρα, έκανε ο Μό, ξίνοντας τὸ κεφάλι του με άμηχανία.

— Καλά τὸλεγα εγὼ πὸς θά μᾶς πηγαινέτε σὲ στραβὸ δρόμο!

— Δέν σᾶς πήγα καθόλου σὲ στραβὸ δρόμο. Αὐτὸς ο καταραμένος ο κατήφορος με μπέρδεψε.

— Κι' εἶσαι νά τὸ πῆς τὸ ίδιο είναι. Έσὺ εἶσαι άξιός νά θελήσῃς νά μᾶς πείσης πὸς ο ήλιος δέν βγαίνει από τήν ανατολή.

— Εγὼ τέτοιες άρλοῦμπες δέν τις εἶπα!

— Λοιπόν τότε νά εἶσαι ειλκρινής και νά ὀμολογήσῃς πὸς έχασες τὸν δρόμο.

Ο Μό είχε σταυρώσει τὰ χέρια του στὸ στήθος.

— Ορίστε μᾶς! εἶπε. Άκούτε, δεσποινίς Σιμόνη! Αφὸς λοιπόν εσὺ, κυρία Τι-Σάυ, ξέρεις τὸ δρόμο καλύτερα από μένα, γιὰτι δέν μοῦ τὸ έλεγες, αν τὸ εἶδες πὸς έκανα λάθος στὸ δρόμο;

— Γιατι τραβοῦσες μπροστὰ σου σάν νά έκανες αὐτὸ τὸν δρόμο κάθε μέρα από τὰ μικρά σου χρόνια. Μιὰ φορὰ που σὲ ρώτησα αν πᾶς καλά, με άποπήρες Σπουδαίος άρχηγὸς εἶσαι με τήν άλήθεια!

— Σὲ παρακαλῶ νά μετράς τὰ λόγια σου.

— Μό! Τι-Σάυ! φώναξε ή Σιμόνη. Σᾶς παρακαλῶ μὴν τσακωνόμαστε εἰλη ὄρα. Αν ο Μό έκανε λάθος στὸ δρόμο...

Η ΦΑΝΤΑΣΜΕΝΗ ΚΑΜΗΛΑ

[ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΠΑΙΔΙΑ]

Δ΄.

— Όχι, δέν γίνεται, κάποιος μυστήριο είναι εδὼ μέσα, διαμαρτυρήθηκε ο Μό κοιτάζοντας γύρω του. Τὸ ξέρετε πολὸ καλά πὸς εἰλη τὴ νύχτα τραβοῦσαμε ὀλίσιμα μπροστὰ μας.

— Νομίζαμε πὸς τραβοῦσαμε ίσια, μα τὸ μονοπάτι λόξευε πρὸς τὰ δυτικά.

Ο Μό στράφηκε θριαμβευτικά πρὸς τήν Τι-Σάυ.

— Βλέπεις, κακόπιστη γυναίκα; εἶπε. Ός κι' ή κυρία Σιμόνη συμφωνεῖ μαζί μου. Αὐτὸ τὸ παλιο-μονοπάτι τὰ φταίει όλα!

— Οὔτι έγινε, έγινε, έκαμε ή Σιμόνη γιά νά μὴ δώσει καιρὸ στήν Τι-Σάυ νά ξαναρχισῃ πάλι τὸν καυᾶ. Τώρα νά ιδούμε πὸς μπόρει νά διορθωθῆ τὸ κακό. Πρὸς ποιο μέρος πρέπει νά διευθυνθοῦμε;

— Πρὸς τὰ ανατολικά. Τὸ Γιέν-Μπάυ κάπου κατά κει βρισκται.

— Κάπου κατά κει δὲ θά πῆ τίποτε, εἶπε ή Τι-Σάυ.

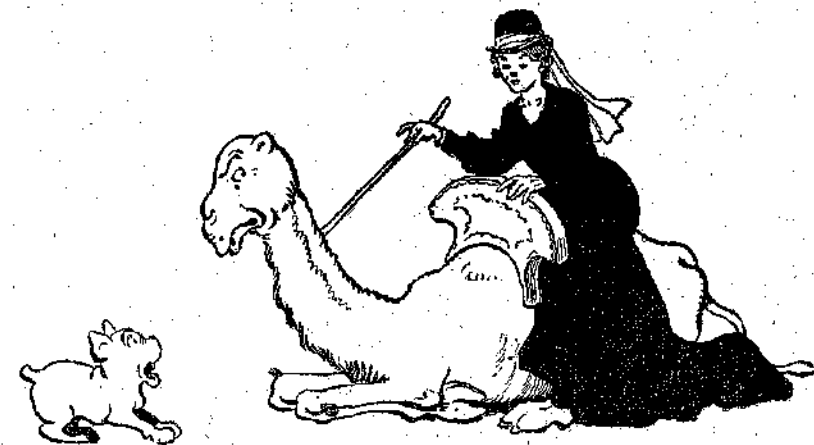
— Τι θέλεις λοιπόν νά πῶ; "Αν δέν σ' άρέσει νάρθῃς μαζί μου, ο δρόμος είναι άνοιχτός. Τράβα! Έτσι κι' άλλοιως ή συντροφιά σου δέν μοῦ είναι και τόσο ευχάριστη.

— Μό, σήμερα τὸ πρωτ' έχεις τις κακές σου, παρατήρησε μαλακά ή Σιμόνη.

— Μα δέν μπορῶ ν' άκούω τις γκρινιές της.

— Άκουσε, Μό. Εμεις δὲ θέλουμε τίποτε άλλο παρά νά μᾶς πᾶς στὸ Γιέν-Μπάυ. Είμαι όμως πολὸ κουρασμένη κι' αν ο δρόμος είναι πολὺς...

— Όχι, σὲ λίγο θά σταματήσουμε γιά νά ξεκουραστοῦμε. Άς προχωρήσουμε λιγάκι άκόμη. Μόλις βρῶ μιὰ κατάλληλη μεριά θά πῶ νά σταθοῦμε.

τοῖς εἶδε κι' άπόειδε ο λοχαγὸς μου κι' άποφάσισε νά τήν πουλήσῃ.

— Δὲ με νοιάζει γιά τὸ χαρακτήρα της, εἶπε ο Μπέν Ζερζού. Αὐτὰ σ' εμᾶς δέν περνοῦν. Θά τρώει ξύλο με τὸ βούρδουλα, θά μένη νηστική, και στὸ τέλος θά κάνη εκείνο που θέλουμε. Πέρασαν άπ' τὰ χέρια μας οἱ πιὸ πεισματάρεις καμήλες. Τις κάναμε άρνάκια.

— Εγὼ, Μπέν Ζερζού, είχα χρέος νά σου πῶ και τὸ ελάττωμά της.

Μ' άφοῦ δὲ σὲ νοιάζει, πᾶρ' τη. Δίνεις ὅσα εἶπε ο κύριος λοχαγὸς;

— Τὰ δίνω ευχαριστως. Εμένα δέν μαρέσουν τὰ παζάρια.

— Λοιπόν, συμφωνοι. Έλα, Γκιμέλα!

Η Γκιμέλα ἔτρεμε σύσσωμη. Μα τί νά κάμη; Μποροῦσε νάντισταθῆ; Μποροῦσε νά μὴν άκολουθήσῃ; Ο Άράτης ήταν Ικανὸς νά τήν άρχίσῃ στὸ ξύλο από τώρα.

Ντράπηκε και τοῦς συντρόφους της, που τήν κοιτάζαν άλλοι με λύπη κι' άλλοι με χαιροκακία γιά τή συμφορά της, έκαμε, που λένε, τήν άνάγκη φιλοτιμιά, κι' άκολούθησε τὸ στρατιώτη και τὸ νέο της κύριο.

Βγήκε άπ' τὸ πάρκο σκυφτὴ και κουτσαίνοντας πιὸ πολὺ άπ' τὸ συνηθισμένο. Πόσο θά μετάνιωνε κεινη τήν ώρα γιά τὰ πεισμάτα και τὰ καμῶμάτα της!

Από κεινη τήν ήμέρα, τὰ ζῶα τοῦ πάρκου, που φοβήθηκαν μὴ πάθουν τὰ ίδια, έγιναν πιὸ φρόνιμα και πιὸ βολικά. "Ακόμα κι' ή Τσαδή, ή πεισματάρια μουλά, άφησε τὸ πείσμα της ένα ὀλίγο μήνα!

Κι' εδὼ ταιριάζει νά σᾶς πῶ έναν παλιὸ μῦθο. Μιὰ φορὰ, τὸ Λιοντάρι, ο Γαῖδαρος κι' ή Άλεπού κινήσαν μαζί. Τὸ Λιοντάρι, εἶπε ὕστερα τοῦ Γαῖδαρου νά μοιράσῃ τὸ κυνήγι, κι' ο Γαῖδαρος τὸ έκαμε τρία ἴσια μερικά. Τὸ Λιοντάρι ἠθώωσε τόσο με τήν άδική αὐτὴ μοιρασιά, ὥστε χύμηξε στὸ Γαῖδαρο και τὸν κατασπάραξε. Έπειτὰ εἶπε τῆς Άλεπούς

(Άκολουθεῖ) ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΑΡΖΟΥΑΝ

να μοιράση το κυνήγι. Αυτή τότε το έκαμε όλο ένα μερικόν και δεν κράτησε για τον εαυτό της παρά ένα μικρό μέρος.

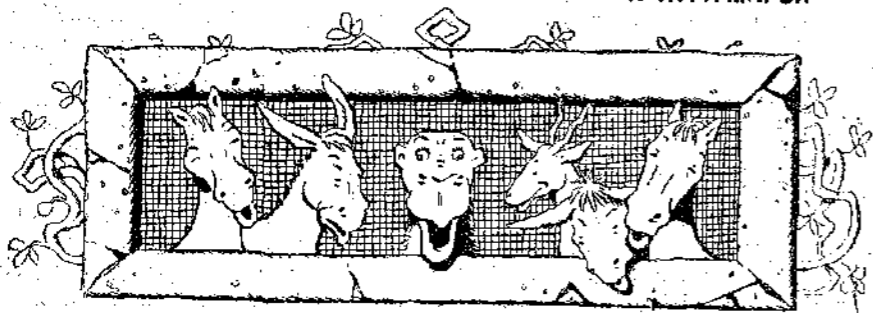
— Μπαράβο! της είπε το Λιοντάρι. Και ποιός σ' έμαθε σένα να μοιράσης έτσι δίκια;

— Η συμφορά του Γαιδάρου, αποκρίθηκε η Άλεπού.

Έτσι και την Τσαδή: η συμφορά της Γκιμέλας την έμαθε να μην είναι πια πεισματάρα.

(Τέλος)

Η ΚΥΡΑ-ΜΑΡΘΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

ΣΤΟΥ ΧΑΙΡΗΜΟΝΑ ΤΟ ΡΕΜΑ ΔΙΗΓΗΜΑ

Ήμουν δέκα χρονών παιδί. Ήταν η παραμονή της 29 Αυγούστου και το παλιό έκκλησάκι τ' Αη-Γιαννιού του Προδρόμου, επάνω στον έρημικό λόφο που κοιτάζει κατά τη θαλασσοδαρμένη ακρογιαλιά, θά γιόρταζε την άλλη μέρα.

Ο λόφος ήταν ψηλός και ξεμοναχιασμένος και είχε ανοιχτή τη θέα απ' όλες τις μεριές. Μπροστά του, κατά το βορρά, απλωνόταν το άφρισμένο πέλαγος. Απάνω, κάτω και δλόγυρα, βουνά και ράχες και βθειές ρεματιές, άλλοι σκεπασμένες με γυμνοί και άνεμοδαρτους βράχους, κι' άλλοι πυκνοφυτεμένους με πουρνάρια και μ' άγριαλιές και με πελώριους σχοίνους, που δακρύζουν άγριομαστίχα και με τὰ μακριά κρεμαστά κλαδιά τους σχηματίζουν σωστές καλύβες, όπου βρίσκουν συχνά πρόχειρη μάντρα για τὰ κοπάδια τους οι λιναρόξανθοι βοσκοί με τις μακριές τους γκλίτσες.

Μπουλούκια-μπουλούκια πήγαινε ο κόσμος στο έρημοκκλησάκι, νέοι, γυναίκες και παιδιά. Όταν στεκόταν κανείς έξω στην αυλή της έκκλησιάζς έδλεπε μιά κατάμαυρη μυρμηγκιά να σχηματίζεται στον κατήφορο, στην ποδιά του αντικρινού βουνού, να περνάη το Ισώμα και να φτάνη το λόφο, όπου ανέβαιναν καταδρωμένοι, με ξαναμμένα μάγουλα και κομμένη την αναπνοή, αλλά γελαστοί και εύθυμοι, οι πανηγυριώτες.

Εμείς είχαμε ξεκινήσει με τὰ χαράματα από το χωριό μας, που βρίσκόταν τρεις ώρες δρόμο μακριά από

την Αη-Γιάννη. Εγώ ήμουν καθάλα στη φοράδα. Ο αγωγιάντης, ο Μήτρος ο Πρανάς, κρατούσε την τριχιά του χαλινού και πήγαινε μπροστά, τραβώντας το έλογο από πίσω του, γιατί έτσι τον είχε προστάξει ο πατέρας μου. Τό έκανε όμως γκρινιαζοντας σά να του το είχαν βάλει άγγραφέα. Τού φαινόταν σά να κουβαλούσε στην πλάτη του τη φοράδα μαζί με το σαμάρι κι' απάνω στο σαμάρι έμένα. Θά είχε καλύτερα να έρχόταν από πίσω μου σφυρίζοντας, όπως κάνουν έλοι οι άγωγιάντες.

Από πίσω μας έρχονταν πεζοί ο πατέρας μου, ο παπός, και τρεις ή τέσσερις γυναίκες με τὰ καλάθια τους. Είχαμε σκοπό να κάνουμε ξεχωριστή λειτουργιά εκείνη την ήμέρα στον Αη Γιάννη και να μείνουμε και για τὸ πανηγύρι.

Απάνω στη ράχη του βουνού, καθώς έμελλε να κατηφορίσουμε κατά τη βορειοδυτική πλαγιά, όπου ο δρόμος περνάει ανάμεσα σε πυκνές φραγιές και σ' εωδιαστές λόχμες που τον κρατούν ήσκιερὸ και δροσερὸ ακόμη και στο πιὸ δυνατό ήλιοκαμα, ο Μήτρος ο Πρανάς θέλησε ν' αφήση τη φοράδα του σε μᾶς κι' εκείνος να πάη σ' ένα χωράφι, που βρίσκόταν ψηλότερα, στην κορφή του Αη Θανάση. Μᾶς αποχαιρέτησε λοιπόν κι' έφυγε, μᾶ δὲ νοιάστηκε να παραδώση τὸ χαλινάρι στα χέρια του πατέρα μου, αλλά έριξε την άκρη της τριχιάς χάμω όπως έτυχε, άνοιξε τὰ πόδια του τὰ ποδεμένα σφιχτά με φασιές κι' έφυγε τρέχοντας.

Η φοράδα μόλις ένωσε πὸς ήταν ελεύθερη δὲν κρατήθηκε πια και πήλαλησε στα τέσσερα τὸν κατήφορο κι' εγὼ χωρίς να έχω τὸ χαλινὸ στα

χέρια μου, καθάλα στο σαμάρι, ένα παιδί δέκα χρονών.

- Οι γυναίκες έβαλαν τις φωνές:
- Αχ! Παναγία μου!
- Τὸ παιδί! Τὸ παιδί!
- Είδες ὁ χαζός! Άφισε καταγής την τριχιά κι' έφυγε.
- Μπᾶ! ὁ ἀθεόφοβος...
- Πῶ! πῶ! τὸ παιδί!
- Νά, τώρα θά τὸ πετάξω κάτω!
- Βιστάξ' Αλέκο!
- Βιστάξ' παιδί μου!
- Χριστέ μ'! Παναγία μ'!
- Χριστέ μ'! Παναγία μ'!

Ο πατέρας μου, αλαλιασμένος από την τρομάρα του, έτρεξε τὸν κατήφορο. Πήρε ένα μονοπάτι λοξό. Έστερα τὸ έχασε κι' έτρεχε μέσα στα χωράφια. Προσπαθοῦσε με κάθε τρόπο να κόψη τὸ δρόμο της φοράδας, μ' αντί να κερδίξῃ δρόμο, απειαντίας τὸν έχανε. Έβρινε πίσω εικοσι βήματα στην άρχή, ύστερα ένατό, ύστερα πεντακόσια. Έτρεχε καταδρωμένος, λαχανιάζοντας, πότε κόκκινος και ξαναμμένος και πότε με κατάχλωμο τὸ πρόσωπο, μ' άγριμένο μάτι και πανιασμένα χείλια.

— Βιστάξου καλά, παιδί μου! Βιστάξου!

Εγὼ κρικοίμου γερὰ από τους δυὸ μπροστινούς γάντζους του σαμαριού. Και η φοράδα έτρεχε σάν τρελή, και η τριχιά σερνόταν κάτω, και δὲν έτυχε να πιασῇ κουθενά σε πέτρα η σε χαμόκλαδο η σε κανένα γυριστό ξύλο. Και ποιός ξέρει αν θά ήταν για καλό η για κακό ένα τέτοιο πιάσιμο. Η θά κορόταν τὸ σκοινί με την όρμη που είχε τὸ εξαγριωμένο ζῶο, και τότε θ' άγριεῖε ακόμη περισσότερο, η θά βαστούσε τὸ σκοινί και θά κορόταν τότε απότομα ο δρόμος της φοράδας και με τὸ ξαφνικό αὐτὸ σταμάτημα εγὼ θά τιναζόμουνα μακριά, πάνω σε βράχο η σε κανένα θάμνο η και σε κανένα μυτερὸ κούτσουρο κομμένου δέντρου.

Δὲ θυμάμαι πια τί ένωθη τὴν ὥρα εκείνη. Ο φόβος που δοκίμαζα είχε και κάποιο θέλητρο, και έτσι δὲ με είχε παραλύσει. Μοῦ άρρεσε τὸ χροοπήδημα εκείνο επάνω στο σαμάρι, και με διακίεδαζαν πολὺ οί φοβισμένες φωνές των γυναικῶν. Ο πατέρας μου έξαλλος έτρεχε, φοριώντας μοναχά τὸ ζωστικό του, με τὸ κεφάλι ξεσκαπο, με τὰ μαλλιά του ν' ανεμίζουν στον αέρα. Άξίζα άραγε τὴ φροντίδα αὐτὴ και τὴν άνησυχία; Και οί γυναίκες πάντα φώναζαν:

- Παναγία μου! Παναγία μου!
- Αχ! από πόσες συμφορές, πόσον κόσμο να έσωσε η αθήρημητη αὐτὴ φωνή, η επίκληση της Παναγίας που

δλες οί χριστιανές γυναίκες ζητούν τη βοήθειά της στην ὥρα του κινδύνου;

Ο δρόμος εξακολουθοῦσε πάντα ανώμαλος κατηφορίζοντας τὸ βουνό. Δεξιά μας ήταν άνήφορος, άριστερὰ κατήφορος και γκρεμός. Από τὸ γκρεμὸ και τὸν κατήφορο εκείνον έτρεχε αλαλιασμένος ο πατέρας μου.

Εγὼ βλέποντας πὸς από τὴ δεξιά μεριά του δρόμου ήταν πολλοί δχτοί, άλλοι χαμηλοί ὡς εκεί που έφταναν τὰ πόδια μου κι' άλλοι ψηλότεροι, έγύρια επάνω στο σαμάρι και κάθησα μονόπλευρα, στα δεξιά. Και στον πρώτο δχτο που παρουσιάστηκε μπροστά μου πήδησα ελαφρά και στάθηκα στα πόδια μου χωρίς να πάθω τίποτε.

Παρευθὺς και η φοράδα σταμάτησε κι' άρχισε να βόσκη ήσυχα τὸ χόρτο.

Ο πατέρας μου κι' οί γυναίκες δὲ φαινόταν πια από τὸ μέρος εκείνο, μᾶ οί φωνές τους ακούγονταν.

— Μή φοβάστε! εἶδω εἶμαι!.. πήδησα κάτω!.. φώναξα εγὼ θριαμβευτικά.

Σὲ λίγα λεπτά έλοι βρέθηκαν κοντά μου. Ο πατέρας μου μόλις μπορούσε να σταθῇ από τὴν κούραση.

— Πὸς έκανες;

Τους είπα πὸς εκάθησα μονόπλευρα επάνω στο σαμάρι και πὸς είδα τὸ μικρὸν δχτο και πήδησα.

— Δέξα σοι ὁ Θεός!

— Εγὼ έκανα τάμα στον Αη-Γιάννη.

— Εὐὸ έταξες, παιδί μου, τίποτα;

— Τί να τάξω; Εγὼ δὲν έχω ἄσχημ για να κάνω παιδιά.

Έλασαν οί γυναίκες με τὴν παιδαίστικη αὐτὴ κουθέντα. Τὰ παιδιά που έλεγα ήταν τὰ μικρὰ άσημένια τάματα που τάζουν οί γυναίκες και κρεμῶν στα θαυματουργὰ εικονίσματα των Αγίων. Στο χωριό μας ήταν δυὸ αδερφοί, χρυσικοί κι' οί δυὸ, που έφταναν τέτοια τάματα. Τους κοίταξα με μεγάλη περιέργεια καθώς δούλευαν στο έργαστήρι τους και τους ζητούσα ένα μικρὸ κομματάκι άσημ, μᾶ εκείνοι δὲ μᾶ έδιναν.

Μιά ὥρα άργότερα, ἄμα φτάσαμε, η έντύπωση του πραινοῦ μου φόβος είχε οδύσει δλότελα απ' τὸ μυαλό μου. Τόση ήταν η χαρά κι' η δροσιά που αισθάνθηκα μόλις βρέθηκα στην άφάνταστα ὡραία εκείνη τοποθεσία, που τὴν έβλεπα για πρώτη φορά, ὡστε εὐθὺς ξεκλέφτηκα από τὴν επίβλεψη του πατέρα μου, που μπορεί ίσως να πίστευε πὸς είχα βάλει γνώση από τὴν πρωινή τρομάρα, κι'

έφυγα από κοντά του. Κι' ἐνῶ εκείνος λειτουργοῦσε ακόμη στο έκκλησάκι, εγὼ πήγα τρελλὰ να τρέξω, να χαζέψω, να παίξω με τ' άλλα παιδιά στο Χαιρημονά τὸ ρέμα.

Του Χαιρημονά τὸ ρέμα αρχίζει να βαθαινη και να κατεβαίνει πίσω ακριβῶς από τὸ λόφο όπου βρίσκεται χτισμένο τὸ έκκλησάκι του Προδρόμου.

Τὸ βουνὸ κόβεται απότομα σ' αὐτὸ τὸ μέρος και σχηματίζει μιά βαθύτατη χαράδρα, που φτάνει ὡς τὸ γιᾶλό. Στην κορφή της χαράδρας βρίσκονταν τὸν παλιὸ καιρὸ ένα μικρὸ έρημοκκλησάκι μ' ένα κελλάκι πλάγι του, που τώρα σώζονται μόνο τὰ χαλάσματα τους, και μιά βρύση στερεμένη από καιρὸ. Στο κελλάκι αὐτό, όπως μᾶς έλεγε ο πατέρας μου στο σπίτι λίγες μέρες πριν, δταν σχεδιάζαμε τὴν εκδρομή, ζούσε τὸν παλιὸ καιρὸ ένας σεβασμιος άσκητής, ένας έρημίτης που τὸν έλεγαν Χαιρήμονα. Κι' από τὸ καλογερικό αὐτὸ δνομα, τὸ τόσο άσυνήθιστο, ὠνομάστηκε δλόκληρη η ρεματιά, και η βρύση και τὸ ποτάμι «Του Χαιρημονά τὸ ρέμα».

Η μάννα του νερού βρίσκεται τώρα παραπέρα από τὴ βρύση, σά να ζητήη τὴ μοναξιά. Τὸ νερὸ βγαίνει μέσα από ένα βράχο που τὸν σκεπάζει ένας μεγάλος φουντωτός σχοίνος. Γύρω γύρω πλοῦσια χλωροπρασινάδα στολίζει τὴ γῆ και τις πέτρες στο βραχώτοπο αὐτόν. Από τὸ πολυτριχι στάζουν σά διαμάντια οί στάλες του νερού. Ένας πελώριος ὀρθόψηλος βράχος, κοφτός σάν τοίχος, κόβει λίγο τὴ θέα. Άλλοι βράχοι χαμηλότεροι, σκιστοί, μύτεροί, μαυρειδεροί, γεμίζουν τὸν τόπο γύρω. Από τὰ στηθια τους τὰ δασιά, τὰ σκεπασμένα με μούσουλγη, στάζει κάτω στα πόδια τους τὸ νερὸ. Πότε κάνει ρυάκια και ρεματάκια, πότε λιμνοῦλες και βαθιές λακκουβές. Ανάμεσα σε δυὸ βράχους, που ο ένας στέκεται ὀρθός, περιήφανος, κι' ὁ άλλος γυρτός, γονατιστός σά να κἀνη μετένοια, αρχίζει να βροντῆ και ν' άφρίζῃ ο καταρράκτης που πέφτει με ὄρμη κάτω σ' ένα βαθύλωμα, όπου τὸ νερὸ φαίνεται να καταπίνεται. Μᾶ λίγες σπιθαμές παρακάτω ξεπροβάλλει πια από τὸ βγαίνει: Μυστήριο!

Πρακινάτω η ρεματιά χωρίζεται στα δυὸ και τὰ δίδυμα αὐτὰ ρυάκια ξαναχύνονται σ' ένα άλλο ποτάμι που βγαίνει στη θάλασσα. Τὸ ποτάμι αὐτό, που έχει πολὺ περισσότερο νερὸ, έρχεται από τὴν άστειρευτὴ βρύση της Παναγίας της Ζωοδόχου. Γι' αὐτὴν λένε οί βοσκοί του τόπου, πὸς

και στην αναβροχιά ακόμη, ἐντὶ να δλιγοστεῖουν, πληθαίνουν τὰ νερά της.

Τὰ παιδιά, η συντροφιά που είχα διαλέξει, δὲ με χώνευαν. Ὅσο σεβασμὸ και φόβο έδειχναν μπροστά στον πατέρα μου και στους άλλους σπιτικούς μου, τόσο ξεποῦσαν σε φόβον και κακία σε μένα. Ὅσῳ κατέθηκα μαζί τους στο ρέμα για να παίξω. Εκείνα έτρεχαν, χάνονταν, κουτροβαλοῦσαν τὸν κατήφορο και κυνηγοῦσαν τὰ καθούρια μέσα στους λάκκους του νερού. Έτρεχα, τριγύριζα κι' εγὼ από πίσω τους: Έψαχνα να βρῶ καθούρια.

Μὲ τὸ σήκωμα της πέτρας θόλωναν να νερά και τὰ καθούρια χάνονταν. Αν δοκίμαζα ν' άρπάξω κανένα στα τυφλά, μὸς δάγκωνε τὸ χέρι. Πονούσα, τ' άφινα, κι' εκείνο έψευγε. Νά τὸ πιάσω με προσοχή, να φυλαχτῶ από τις δυὸ μακριές δαγκάνες του, δύσκολο ήταν, ἐπειδὴ δὲν έβλεπα καλά τὰ νερά ήταν θολωμένα.

Ὅσο με δάγκωναν τὰ καθούρια, τόσο με κορόιδευαν και τὰ παιδιά. Αὐτὰ τρία απ' αὐτὰ χωρὶς αἰτία άρχισαν να με άναγορεύουν, ὡπως λέν στην γλώσσα τους, δηλαδή να μὸς λέν διάφορες βρισιές. Εγὼ άρχισα να κλαίω.

(Τὸ τέλος στο ερχόμενο)

ΔΙΑΣΚΟΠΗ ΓΕΡΓΙΑΣ ΤΑΡΣΟΥΛΗ

ΟΝΕΙΡΑ

Τ' άστέρια, τ' άστέρια μου Νόρχονταν στο ζερόκια μου! Νάταν να εὐδίξε η αυγή Και νάσφαιταν βροχή στη γῆ Τ' άστέρια τ' άστέριακια Σάν μῦρια λουλουδάκια! Η τὸ φεγγάγι που γελά Νά μ' έπαιρνε ἐκεί ψηλά Μέσ' στο γαλάτιον οὐρανὸ Νά μὴν θρηνώ, να μὴν πονῶ, Μᾶς με τ' άγγελούδια Νά τραγουδῶ τραγούδια! Μὲ μιά φαρόβαρκα θά βγῶ Μέσ' στον βαθὺν Ὀκεανὸ Γιαλὸ, γιαλὸ, τὴν ξενητεία Νά μὴν ξαναγυρῶ πειὸ Λιμάνι σε λιμάνι Τέτοια η έσῆ μου φτάνει! Μ' ένα καλίστικο πανί Δίχως τιμὸν και κουπί Τὰ πέλαγα να σκίσω Τὸν κόσμο να γυαρίσω! Μὲ σέρνει ο νοῦς και με πλανᾷ Μέσ' στα δνεῖρα τὰ φατεινά Και παραδέρνω ὀλημερίς 'Αν' άκη σ' άκη ὅλης της γῆς Μέσ' σε βουνά σε δάση 'Ως που η ψυχή να φτάση! Σάν ταξιδιώτης τριγυρνῶ Μᾶ πουθενά δὲν σταματῶ Τὸ τέλος κίθε ταξιδιοῦ Εἶν' η άρχή ενός άλλουνοῦ Τοῦ ὄντισου τὰ παλάτια μου Θά σβύσουν με τὰ μάτια μου!

MARIA M. ΦΑΡΑΓΓΑ

Ο ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ ΤΟΥ ΡΟΒΙΝΣΩΝ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ από ANDRÉ LAURIE

— Συνέχεια από το προηγούμενο —

» Τό τρίτον τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ-
 » του ἦσαν γυναῖκες. Ἦσαν διηρη-
 » μένοι σέ τέσσαρα μικρά χωριά. τὰ
 » ὁποῖα ὑπάρχουν μέχρι σήμερα,
 » καίτοι ἀκατοίκητα, καί καλλιερ-
 » γούσαν σχεδόν τὸ ἕνα δέκατον
 » πέμπτον τῆς ὅλης εὐρῶρου ἐπιφα-
 » νείας τῶν κοιλάδων, χάρις στήν ἐ-
 » κτακτον εὐνοϊαν τ' οὐρανοῦ.

» Ἄλλ' ἀνεγνώρισα ἐκ τῶν περιο-
 » δεῶν μου, ὅτι ἡ δραστηριότης τῶν
 » ἀποίκων, μακρὰν τοῦ νὰ προσδεύῃ,
 » ἀπαναγίας περιέπιπεν εἰς παρα-
 » κμήν. Φαίνεται ὅτι ἐθασίζοντο πο-
 » λὸ στόν πλοῦτον τοῦ ἐδάφους καί
 » στή γενναϊότητα τῆς φύσεως· ἐ-
 » κτός τούτου ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς
 » αἰωνίας ἐκείνης ἀνοξείως, τὸ θάρ-
 » ρος ἐγαλαροῦτο καί ἡ δύναμις ἐ-
 » ξησθένει. Ὄντω πολλά στρέμματα
 » γῆς, ἡ ὁποία ἦτο ἀλλοτε καλλιερ-
 » γημένη, ἤδη ἦτο χέρσος. Τοὺς
 » κατοίκους κατεῖχε νοθρότης καί
 » ὀκνηρία. Ἄλλο δὲν ἐσυλλογίζοντο
 » παρά πῶς νὰ διοργανώσουν ἐργά-
 » τὰ χερσεύουν, νὰ διέρχωνται τὸν
 » καιρὸν τῶν με φαιδρὰς συναθροί-
 » σεις. Ἡ μέθη ἤμαζεν, ἡ πρὸς τὴν
 » ἐργασίαν ὄρεξις μηδαμινή. Τὰ ἐγ-
 » κλήματα ἦσαν σπάνια, διότι κα-
 » θείς σχεδόν ἀνευ κόπου, εἶχε τὰ
 » πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα. Ἄλλὰ κατὰ
 » λογικὴν συνέπειαν, τὸ κράτος τοῦ
 » νόμου, εἶχεν ἐξασθενήσει κανεὶς
 » δὲν αἰσθάνετο τὴν ἀνάγκην κανό-
 » νος ἢ ἀρχῆς, ἐκ τῆς ἀδιαφορίας δὲ
 » ταύτης προέκυψεν ἀληθῆς χαλάρω-
 » σις τῶν ἠθῶν καί τοῦ κοινωνικοῦ
 » δεσμοῦ.

» Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ἦσαν εὐ-
 » τυχεῖς, ἂν δύνανται τις νὰ ὀνομάσῃ
 » εὐτυχίαν τὴν ἱκανοποίησιν ὄλων
 » τῶν ὀλιγῶν ὀρέξεων. Ἄλλ' ἐπλητ-
 » τον συγχρόνως διότι δὲν εἶχον οὐτε
 » ἰδανικόν, οὐτε φιλοδοξίαν, οὐτε ἀ-
 » γῶνας, ἢ δὲ πληγῆς αὐτῆ ἐξεδη-
 » λοῦτο δι' ἀκατασχέτου πρὸς τὰς
 » διασκεδάσεις πάθους. Αἱ γυναῖκες
 » ἀφιέρωναν ὄλον τῶν τῶν καιρῶν κι'
 » ὄλην τῶν τῶν φροντίδα εἰς τοὺς
 » καλλωπισμοὺς τῶν. Οἱ ἄνδρες τὰς
 » ἠκολούθουν εἰς τὸν δρόμον αὐτῶν,
 » λησιμονοῦντες τὰς ἀσχολίας τοῦ φύ-
 » λου τῶν, χάριν τῶν ἀπαλαύσεων
 » ζωῆς μαλακῆς καί ἀγόνου. Ἐν-
 » ταῦτοις ὄλοι τῶν εἶχον ἕνα πόθον
 » μυστικόν· νὰ ἴδουν τὸν ἔξω κόσμον·
 » τὴν Εὐρώπην, τὰς ἠπείρους, τῶν
 » ὁποίων ἠσθάνοντο ἑαυτοὺς χωρισμέ-
 » νους ὡσεὶ διὰ φραγμοῦ ἀνυπερβλή-

» του θαλασσῶν καί τρικυμιῶν. Περ-
 » τῶν μέρων τούτων οἱ πολλοὶ δὲν ἐ-
 » γνώριζαν τίποτε ἀκριβές, δὲν ἤκουαν
 » παρά διηγήσεις ὑπερβολικὰς, ἀλλὰ
 » δι' αὐτὸ ἀκριβῶς ὁ πόθος τῶν ἐξε-
 » κλιέτο, καί ἐξ' ὅσων τοὺς ἐλεγαν
 » οἱ πρεσβύτεροι, ἐφαντάζοντο τὴν
 » μεγάλην πατρίδα ὡς ἀληθῆ παράδει-
 » σον, θεωροῦντες ἑαυτοὺς ὡς ἐξο-
 » ριστοὺς, ἂν μὴ ὡς καταδικαίους.
 » Νὰ ἐπιβιβασθῶσιν εἰς πλοῖον, νὰ ἴ-
 » δουν τοὺς πολιτισμένους τόπους, με-
 » τὰ μαγαζιά τῶν, τὰ βιομηχανικά
 » τῶν καταστήματα, τὰ θεάματα
 » τῶν, τὰς μεγάλας τῶν ἀνθρωπίνους
 » συναθροίσεις, — ἦτο δι' αὐτοὺς ὁ
 » νεῖρον τόσον λαμπρὸν, ὅσον καί ἀ-
 » πραγματοποιήτον.

» Διότι δὲν εἶχαν τὴν ἱκανότητα
 » νὰ ἐπινοήσουν αὐτοὶ τὰ μέσα τῆς
 » συγκοινωνίας, νὰ κατασκευάσουν
 » πλοῖα. Ἡ ἀμάθειά τῶν τοὺς ἐχώ-
 » ριζεν ἐκ τοῦ παλαιοῦ κόσμου πε-
 » ρισσότερον ἀπὸ τοὺς Ὀκεανούς.

» Ἄλλ' ὁ ἀληθῆς ἔνοχος τῆς ἐξο-
 » ρίας τῶν ἡμῶν πρὸ τῶν ὀφθαλ-
 » μῶν τῶν ἐγῶ, ἐγῶ, ὁ ὁποῖος τοὺς
 » εἶχα ρίψει εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην
 » καί ἀμέλησα ἐπὶ τόσα ἔτη νὰ τοὺς
 » ἐπαναφέρω εἰς συγκοινωνίαν μετὰ
 » τῆς οἰκουμένης. Τοῦτο ἐπρόκειτο
 » νὰ μάθω μετ' ὀλίγον εἰς βράχος μου.

» Ἡ πρώτη μου φροντίς, ἄμα ἐ-
 » φθασα, ἦτο νὰ κατασκευάσω ἕνα
 » ξύλινον οἰκίσκον καί νὰ ἐγκαθιδρυ-
 » θῶ ἐκεῖ, ὅπως μελετήσω ἐν ἡσυχίᾳ
 » τὴν κατάστασιν τῆς μικρᾶς ἐκείνης
 » κοινότητος καί τῆς βελτιώσεως καί
 » τὰς μεταρρυθμίσεις αἱ ὁποῖαι ἦσαν
 » ἀναγκαῖαι. Εἶδα κατόπιν ὅτι μοῦ
 » ἦτο ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ἔχω
 » εἰς τὴν κατοικίαν ταύτην τὴν μό-
 » νωσιν καί τὴν ἡσυχίαν, τὴν ὁποίαν
 » ἐχρειάζομαι. Κάθε στιγμήν με διέ-
 » κοπτον αἱ ἀτελεῖτητοι ἐπισκέψεις
 » τῶν μεγάλων ἐκείνων παιδιῶν, τὰ
 » ὁποῖα δὲν ἀνεγνώριζαν κανένα πε-
 » ριορισμὸν ἢ ἠγγύουν ἐντελῶς τοὺς
 » φραγμούς, τοὺς ὁποῖους ἠγείρειν ἡ
 » εὐγένεια τοῦ πολιτισμένου κόσμου.
 » Τότε ἀπεφάσισα νὰ ζητήσω ἄλλο
 » ἄστυον, περισσότερον ἀπομακρυ-
 » σμένον καί ἀσφαλές, φυσικῶς δὲ
 » ὁ νοῦς μου ἐτράπη πρὸς τὸ σπή-
 » λαιον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶχα ἀνα-
 » καλύψῃ ἀλλοτε εἰς τὸ ἀπροσιτώτε-
 » ρον μέρος τῆς νήσου. Ἐββαλα τοὺς
 » ἐργάτας τοῦ βρικήου μου καί μοῦ
 » τὴν ἐτοίμασαν, ἐπλάτυναν τὰς διό-
 » δους καί τὸν κύριον διάδρομον, ἔ-
 » κμαν μίαν θύραν εἰς τὴν εἰσόδον,

» μετεκόμισαν ἐπιπλα κτλ. Αἱ ἐργα-
 » σίαι ὁμοῦς αὐταὶ ἐπέπρωτο νὰ ἔχουν
 » συνέπειαν τόσον ὀλεθρίαν, ὅσον καί
 » ἀπροσδόκητον.

» Εἰς τῶν ἐργατῶν, ὁ ὁποῖος εἶχαν
 » ἐργασθεῖ ἀλλοτε εἰς χρυσορυχεῖον
 » τῆς Ἀμερικῆς, παρατήριον ὅτι τὰ
 » τοιχώματα τοῦ σπηλαίου μου, τὴν
 » φύσιν τῶν ὁποίων ποτὲ δὲν εἶχα ἐ-
 » ξετάσει προσεκτικῶς, ἦσαν ἐκ πυ-
 » ρίτου χρυσομιγοῦς. Ἐπεσκόπησε
 » τὰ πέριξ, περιήλθε τὸν λόφον, ὑπὸ
 » τὸν ὁποῖον ὑπάρχει τὸ φυσικὸν αὐ-
 » τὸ ὑπόγειον καί ἀνεκάλυψεν, ὀλί-
 » γον ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδά-
 » φους, φλέβα χρυσοῦ ἀμιγροῦς εἰς
 » κατάστασιν χρυσοκόνητος.

» Εἰς τὴν πρώτην του χαρὰν ἀνε-
 » κοίνωσε τὴν ἀνεκάλυψιν του εἰς
 » ἕνα τῶν συντρόφων του. Ὄντω τὸ
 » πράγμα ἐκοινολογήθη καί μετ' ὀ-
 » λίγον ἔγεινε γνωστὸν εἰς τὸ πλῆ-
 » ρωμα τοῦ βρικήου μου καί εἰς ὀλί-
 » κληρον τὴν ἀποικίαν. Φαινόμενον
 » παράδοξον! Ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἀν-
 » θρωποι, οἱ ὁποῖοι αὐδέποτε ἐσυλ-
 » λογίσθησαν τὸν χρυσὸν οὐτε τὸν
 » μετεχειρίσθησαν ποτὲ, διότι τὸ νό-
 » μισμα ἦτο πρᾶγμα ἀγνωστον ἀκό-
 » μη εἰς τὴν νῆσον, κατελήφθησαν
 » ἐξαιφνης ὑπὸ ἐξάλλου χαρᾶς, με-
 » τὴν ἰδέαν ὅτι κατεῖχον μεταλλεῖον
 » ὀλόκληρον τοῦ τόσον πολυτίμου
 » εἰς τὸν παλαιὸν κόσμον μετάλλου.

» Ὅ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἄνδρες, γυ-
 » ναῖκες, παιδιά, προσέτρεξαν με ἀ-
 » ξίνας, με πτύα, με παντὸς εἶδους
 » ἐργαλεῖα, διὰ νὰ σκάψουν τὸ ἔδα-
 » φος πέριξ τοῦ σπηλαίου μου καί
 » νὰ τοῦ ἀφαιρέσουν τὸν πλοῦτον
 » του. Ἐν τῶν ὄργυμάτων, τὰ ὁποῖα
 » ἔκαμαν εἰς διάστημα ὀλίγων ὥρῶν
 » ἐπὶ τοῦ λόφου, πρὸς τὸ ἀντίθετον
 » τῆ εἰσόδου τοῦ σπηλαίου μέρος,
 » ἦτο τόσον βαθύ, ὥστε σχεδόν ἐ-
 » φθανε μέχρι τοῦ τοιχώματος καί
 » ἤκουα εἰς τὸ ἄστυλόν μου τὰ κτυ-
 » πήματα τῶν μεταλλευτῶν.

» Ὅλοι εὐρισκον χρυσὸν ἐν ἀφθο-
 » νίᾳ καί ἐγέμιζαν ἐξ αὐτοῦ σάκκου,
 » τοὺς ὁποῖους μετέφεραν εἰς τὰς οἰ-
 » κίας τῶν. Ἐδοκίμασα νὰ τοὺς ὀ-
 » ποδείξω τὸ ἀνωφελές τοῦ κόπου
 » τῶν καί νὰ τοὺς ἀποτρέψω ἐκ τῆς
 » ἀπληστίας πρὸς μέταλλον, τὸ ὁ-
 » ποῖον δὲν θὰ ἤξευραν εἰ νὰ το κά-
 » μουν. Ἄλλὰ προσέκοψα κατ' ἀ-
 » πρόπτων δυσχερειῶν. Μὲ ἠρώτη-
 » σαν ἂν ἐνόμιζα ὅτι ὁ παλαιὸς κό-
 » σμος δὲν ἦτο καλὸς δι' ὄλους τοὺς
 » ἀνθρώπους καί ὅτι ἀνθρωποὶ κα-
 » τέχοντες μεταλλεῖον χρυσοῦ ἐπρέ-
 » πε νὰ μένουν ἀκόμη εἰς μίαν ἐρη-
 » μόνησον.

» Ἰψώσα κι' ἐγὼ τότε τὴν φωνήν

» καί ἐκήρυξα ὡς ἀτομικὴν μου ἰδιο-
 » κτησίαν τὸ μεταλλεῖον ἐκεῖνο, τὸ
 » ἀνεκάλυφθῆν εἰς τὴν νῆσον μου,
 » ἐπὶ γῆς ἰδικῆς μου, Ἡ ἀπάντησις
 » ἦτο ἀπροκάλυπτος ἐπανάστασις.
 » Τὴν φρόνησιν, τὴν μετριοπάθειαν,
 » τὴν φωτισμένην πρὸς τοὺς ἀποί-
 » κους ἀγάπην, ἐξέλαβαν ὡς ἐγωῦ-
 » σμόν. Παρεξήγησαν τοὺς λόγους
 » μου καί ἐξηγγέθησαν ὄλοι ἐναντίον
 » μου. Ἐσχέθησαν νὰ με δικάσουν
 » καί νὰ με θανατώσουν ὡς ἐγκλη-
 » ματίαν, ἐπιβουλευθέντα τὴν ἐλευ-
 » θερίαν 136 ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων!
 » Μόλις καί μετὰ βίας οἱ μετριοπα-
 » θέστεροι κατώρθωσαν νὰ τοὺς πεί-
 » σουν ὅτι ἐπρεπε μόνον νὰ φυλακι-
 » σθῶ ὑπὸ αὐστηρὰν ἐπιβλεψίν ἐντὸς
 » τοῦ σπηλαίου μου.

(Ἀκολουθεῖ) ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠ' ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΘΕΜΟΥ

ΑΝΤΙΟ, ΣΧΟΛΕΙΟ!

» Ἐφτασα κι' ἔλας στὸ τέρμα τῆς
 » μαθητικῆς μου ζωῆς, στὸ τέρμα
 » μῆς ζωῆς ποῦ ἡ Λύπη κι' ὁ Πόνος
 » δὲν εἶναι παρά μικρὸ συν-
 » νεφάκι σὲ κάποιαν ἀκρῆ
 » πεντακάθαρου οὐρανοῦ, λί-
 » γος ἀφρὸς στήν ἐπιφάνεια
 » μῆς σμαραγδόφυτης θά-
 » λασσας.

» Πλήθος θύμησες ποῦ ἐξε-
 » πετιοῦνται ἀπὸ μέσα μου
 » σὰν ὁ ἀφρὸς ἀπὸ μιά μπου-
 » κάλα μύρα» (*) με ζώνουν
 » καί με πλημμυροῦν, με πλημ-
 » μυροῦν καί με πνίγουν. Πό-
 » σες θύμησες, Θεέ μου! Πό-
 » σες θύμησες! Προσπαθῶ
 » νὰ ξεχωρίσω μία κι' ἐρχουν-
 » ται πίσω τῆς ἄλλης, ἀπειρες
 » ἄλλες, σὰν ἕνα κοπάδι κα-
 » τσαρέμαλλα καί χιονόλευκα
 » προβατάκια.

» Εἶναι μερικοὶ ποῦ δὲ δι-
 » νουν σημασία στήν παιδικὴ
 » ἡλικία, μὰ γὼ τὴ λατρεύω.
 » Τὴ λατρεύω ὅπως λατρεύου-
 » με κάτι τι ὁμορφο, κάτι τι
 » μεγάλο, κάτι τι θεϊκό, ποῦ
 » ὅπως ὄλα τὰ ὄρατα, ὅπως
 » ὄλα τὰ μεγάλα, ὑπῆρξε γιὰ
 » μιά στιγμή κι' ὕστερα πέ-
 » ταξε κι' ἐφυγε. Τὴ λα-
 » τρεύω καί τὴ θαυμάζω σὰν
 » ἕνα χρυσόφωτο ἀστέρι, σὰ
 » μίαν ἀτίμητη σαχτυλιδό-
 » πετρα.

» Ἡ πρώτη μέρα ποῦ πῆ-

(*) Anatole France.

» γα στὸ σχολεῖο. . . Τὶ εὐτυχισμένη
 » μέρα! Ἦσαν φθινόπωρο, θυμάμαι.
 » Μιά μέρα διάφανη, σὰν μιά σταγόνα
 » νερό. Περπατοῦσα μὲ τὴ σάκκα κά-
 » του ἀπ' τὴ μασχάλη καί τὸ κεφάλι
 » ψηλά. Ὅλος ὁ κόσμος μοῦ φαινόταν
 » δικός μου. Ἦμουν «μαθητῆς» — ὄχι
 » παίζουμε! . . . Καί σὰν ἔφτασα στὸ
 » σχολεῖο, ἀντίκρισα τὸν πρῶτο μου
 » δάσκαλο. Καί θυμάμαι τὴν ἐντύπωσιν
 » ποῦ, μ' ὄλο ποῦ ἦμουν μικρός, μοῦ
 » εἶχαν κάμει τὰ μάτια του. Τώρα ποῦ
 » γράφω μοῦ φαίνεται πῶς τὴ βλέπω
 » μεγάλη, καί λαμπερὰ νὰ με κοιτά-
 » ζουν, ὅπως τῆν πρώτη ἐκείνη μέρα,
 » στίζοντας τρυφερότητα καί κλοσό-
 » νο. Ποτὲ δὲ θὰ λησμονήσω τὰ δυὸ
 » αὐτὰ μάτια, κι' ὅταν ἀκόμη θάχω
 » διαβῆ καί τὸ «μέσο» τοῦ δρόμου τῆς
 » ζωῆς μου» (*). Ἐπειτα θυμάμαι τὴν
 » ἡμέρα ποῦ πῆρα τὸ πρῶτο μου ἐν-
 » δεικτικό. Τὶ χαρὰ καί τί περηφάνεια!
 » Θυμάμαι ἀκόμη τις τόσο εὐτυχισμέ-
 » νες διακοπές. Ἐπειτα τις ἐξετάσεις
 » γιὰ τὸ Σχολαρχεῖο μὲ τὸ μεγάλο

(*) Goethe.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΕΚ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ

— Ἡ μαμιά λέει πὸς εἶμαι τὸ καρὰρι τοῦ σπιτιοῦ! . . .

» καρδιοχτύπι. Τὴν ἀγωνία τῶν διαγω-
 » νισμῶν. Τὸν ἐνθουσιασμὸ γιὰ τὴν ἐ-
 » πιτυχία.

» Θυμάμαι τὸ πρῶτο μάθημα στὸ
 » Σχολαρχεῖο. Μὲ τί φόβο μαζὶ καί
 » περιέργεια τὸ πρόσμενα! Φοδερὲς
 » φήμες διαδίδονταν γιὰ τοὺς δασκά-
 » λους ἐκεῖ. Θάχης νὰ κάμης πιά μὲ
 » καθηγγητῆς. Καί ξέρεις τί σημαίνει
 » «καθηγητῆς»; Τρομάρα κι' ἀντά-
 » ρα. . . Πόσο ὁμοῦ ἡ πραγματικότης
 » φάνηκε διαφορετικὴ!

» Ἐπειτα μοῦ ἐρχεται στὸ μυαλὸ
 » ὄλη ἡ ζωὴ στὸ Σχολαρχεῖο, οἱ ἐξε-
 » τάσεις, οἱ διακοπές, οἱ ἐπιτυχίες, τὰ
 » μαλώματα, οἱ τιμωρίες. . . Ὄψι! οἱ
 » ἀκαμνήσεις μ' ἐπνίξαν καί δὲ μπορῶ
 » νὰ σκεφθῶ πιά.

» Μοιάζω με μέλισσες οἱ θύμησες
 » ποῦ ἔμεναν ἡσυχες μέσα στὴ κυφέ-
 » λη τους· θέλησα νὰ τις περάξω, νὰ
 » ταράξω τὴν ἡσυχία τους κι' αὐτὰς
 » ξεχούθησαν βουίζοντας μὲ τ' ἀπειλι-
 » τικά τους κεντριά ἔτοιμα νὰ με κεν-
 » τήσουν. Εἶναι σκληρὸ, ἂν ὄχι κι' ἐ-
 » πικίνδυνο ν' ἀνασκαλεῖς κανεὶς τίς
 » ἀναμνήσεις του.

» Δώδεκα χρόνια στὸ scho-
 » λεῖο. Ὀλάκερη ζωὴ! Πόσο
 » ἀτέλειωτη μοῦ φαίνονταν
 » πρὶν καί πόσο μικρὴ μοῦ
 » φαίνεται τώρα ποῦ βρίσκο-
 » μαί στὸ τέρμα τῆς.

» Νέοι ἀγῶνες τῶρ κ' νέες
 » φροντίδες. Κι' ἡ πρώτη:
 » τί θὰ σπουδάσω; — Μόνο
 » ὅ,τι σὲ τραβάει, λένε μερι-
 » κοί. — Ἄλλὰ πάντα δὲν εἶ-
 » ναι αὐτὸ τὸ ὠφέλιμο, τὸ
 » «προσοδοφόρο», τοὺς ἀπαν-
 » τοῦν ἄλλοι. — Τότε ὅ,τι εἶ-
 » ναι «προσοφόρο». — Μὰ ὅ-
 » ταν αἰσθάνεσαι πῶς τὸ «προ-
 » σοδοφόρο» αὐτὸ δὲν εἶναι
 » γιὰ τὴν ἰδιοσυγκρασία σου
 » καί τὴν ἐσωτερὴ σου κλίση;
 » Ἐφτασα στὸ τέρμα.

» Μύριες σκέψεις γεννιοῦν-
 » ται στὸ μυαλὸ μου, μύριοι
 » στοχασμοὶ μοῦ ἐρχονται στὸ
 » νοῦ, μύριες φωνές ψιθυρί-
 » ζουν μέσα μου καί μόνο δυὸ
 » λόγια μοῦ ἀναβαίνουν στὸ
 » στόμα, δυὸ λόγια ἀσήμεντα
 » καί συνηθισμένα, δυὸ λόγια
 » ἀπλά καί τυπικά, μὰ δυὸ
 » λόγια ποῦ θέλω νὰ κλεισω
 » μέσα τους ὄλη μου τὴ ψυχὴ:
 » Ἄντιο, σχολεῖο! . . .

ΚΩΣΤ. Χ. ΓΡΟΛΛΙΟΣ

ΣΟΦΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

» Μοναχὸς σου χόρευε κι'
 » ὄσο θέλεις κῆδα.
 » Χόρευε, κυρὰ-Μαριού, μὰ
 » ἔχε κι' ἔγνοια τοῦ σπιτιοῦ.

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΤΟ «ΟΡΘΟΤΕΡΟ»

Αγαπητοί μου,

ΠΟΛΥΣ λόγος γίνεται αυτών των καιρών για τη νέα γλώσσα των αναγνωστικών βιβλίων του Δημοτικού. Καθώς ξερετε, ως τώρα ήταν ή καθαρή δημοτική. Νά, αυτή που σας γράφω τώρα, αυτή που μεταχειρίζεσθε και σεις, σχεδόν όλοι, στα γράμματά σας ή στα κομμάτια σας για τη Σελίδα. (πολλές φορές, όταν σας το επιτρέψει ο καθηγητής, και στις εκθέσεις του σχολείου). Άλλα ή γλώσσα αυτή δεν άρσει πιά στο Ύπουργείο. Και την άλλαξε. Δεν την έκαμε βέβαια καθαυτό καθαρεύουσα, μά δεν την άφησε ούτε και καθαυτό δημοτική. Παρά κατασκεύασε ένα κράμα κι' από τις δυο γλώσσες, που το θεωρηθ' το μόνο κατάλληλο για τα μικρά παιδιά του δημοτικού.

Έτσι οι συγγραφείς των σχολικών βιβλίων παραγγέλθηκαν: Νά πορεύουν τους φθόγγους χι, φη, ρθ και τους λοιπούς της δημοτικής, και να μεταχειρίζονται τους φθόγγους κτ, πτ, λθ και τους λοιπούς της καθαρεύουσας (όχι χίλιω, φιάνω, φτερό, φτερούγα, σκίλω, άδεφρός, νύχια, ήρθα, χέες κτλ. αλλά κίλιω, φθάνω, πτερό, πτερούγα, σκίλω, άδεφρός, ήλθα, χδέες).

Νά γράφουν παντού το δίφθογγο εν των ρημάτων, και ποτέ εθ ή εφ ή εψ, δηλαδή ενόρισκω, έπαυσα, έπαύθησα, άνάπαυση, κι' όχι βρισκω, έπαυα, έπαύθηα, άνάπαυη και τα τέτοια. Κι' επειδή ή συλλαβική αύξηση πρέπει πάντα να μπαίνει, θά γράφουμε ο ήλιος έβαίλεισε! Έπίσης ό και και ό δεν να διατηρούνται πάντα ολάκεροι: δεν έιδα, δεν τρέχω άλλα και δεν μένω (όχι δε μένω) και ού άλλα και αυτός (ποτέ κι' αυτός).

Ο τύπος ήταν καταργείται στον ενικό πρέπει να γράφουμε ήτο και στον πληθυντικό ήσαν. Έπίσης ό παρατατικός των παθητικών και μέσων ρημάτων πρέπει να κλίνεται έτσι: έχαιρόμουν, έχαιρόσουν, έχαιροτο, έχαιρόμασθε, έχαιροσθε, έχαιρονοι (κι' όχι χαίρομουν, χαίροσουν, χαίροταν, χαίρομαστε, χαίροσασι, χαίρονταν, όπως στη γνήσια δημοτική). Έτσι έλουετο, ενόρισκω, ενόρισκοντο, έλουοντο, έλουοντο, έλουοντο και ενόρισκωμασθε. Δυο γραμματικές για τον ίδιο χρόνο ενός ρήματος!

Αυτά, και πολλά άλλα, στο τυπικό και το φθογγολογικό. Στο λεξι-

λόγιο πάλι απαγορεύθηκαν όλες οι τάχα ξένες κι' οι τάχα χυδαίες λέξεις. Όχι πιά χαράζης, μπακάλης, μπακάλικο, τιμονιέρης, άφρονγκάζουμαι, ταμπούρολο, πόρτα, μερικόνό, μπαούλο, μπράβο, άλλα κρεοπώλης (ή σφαγέας;) παντοπώλης, παντοπωλείο, πηδαλιούχος, άκροούμαι, εύμπανο, θύρα, μερίδιο, κιβώτιο, εύγε (εύγε!).

Φυσικά, όσοι καταλαβαίνουν από γλώσσα, διαμαρτυρήθηκαν. Καλύτερα, είπαν, το Ύπουργείο να ξανάφερνε την καθαρεύουσα — μια έπλη βέβαια καθαρεύουσα, μά που θά ήταν επιτέλους μια γλώσσα — παρά που επιβάλλει αυτό το παράξενο κράμα από δυο χωριστές κι' άταίριαστες γλώσσες: την άρχαία και τη νέα (και κάποτε από γλώσσα άνόπαρχτη, γιατί το έλουόμασθε π. χ. δεν είναι ούτε της άρχαίας ούτε της νέας). Πολλοί όμως το βρήκαν σωστό, λογικό κι' αναγκαίο. Κι' έσα-έσα προχέτε, ένας νεαρός μου φίλος, που ήξερε την καινοτομία, γιατί είχε διαβάσει στο «Έλεύθερο Βήμα» τα σχετικά άρθρα διαμαρτυρίας των καθηγητών Δελμούζου και Λορεντζάτου, μου έλεγε:

— Γιατί φωνάζουν; Τα μικρά παιδιά στο σχολείο δεν πρέπει να μαθαίνουν έξαρχής το όρθότερο; Και, σας παρακαλώ, το κτήμα δεν είναι όρθότερο από το χτήμα; Το ήσαν δεν είναι όρθότερο από το ήταν; Το έθγε δεν είναι όρθότερο από το μπράβο; Έγώ παρατήρησα ότι όλα αυτά που επιβάλλει τώρα το Ύπουργείο είναι όρθότερα από εκείνα που βλέπαμε πριν στα σχολικά βιβλία. Άρα έκαμε τη δημοτική γλώσσα καλύτερη, άνώτερη.

Νά, παιδιά μου, μια πρόληψη, μια μεγάλη πρόληψη: πώς τάχαίτα δηλαδή είναι όρθότερα από τα νέα ελληνικά! Και δυστυχώς την έχουν άκόμα πολλοί κι' όχι νεαροί κι' άπειροι άν άν το φίλο μου, άλλα και μεγάλοι που περνούν για σοφοί. Και σοφοί βέβαια στη δουλειά τους μπορεί να είναι — άλλος στην τέχνη του, άλλος στην επιστήμη του — άλλ' από Γλωσσολογία δεν ξέρουν και δεν καταλαβαίνουν γρό. Άλλοίωτικά θάξεραν κι' αυτές τις μεγάλες και στοιχειώδεις άλήθειες: Α', πώς ή άρχαία κι' ή νέα ελληνική είναι μητέρα και κόρη, άλλα όπως ή μητέρα είναι άλλη κι' ή κόρη άλλη, έτσι είναι άλλη γλώσσα ή άρχαία κι' άλλη ή νέα. Β', πώς δάν υπάρχουν ούτε χυδαίες λέξεις, ούτε χυδαίοι τύποι, άλλα μόνο χυδαίοι άνθρωποι, που όποια γλώσσα κι' άν μιλήσουν ή γράψουν, μένουν χυδαίοι.

Γ', πώς καμμιά γλώσσα δεν είναι όρθότερη από μίαν άλλη (πλουσιότερη και, ευχρηστότερη και, ώραιότερη και) άλλα κάθε γλώσσα άνόπαρχτη κι' άντοτελής, όπως ή νεολογική, έχει τους νόμους της, τους κανόνες της, και μόνο όταν τη μιλή κανείς και τη γράφει σύμφωνα μ' αυτούς τους νόμους και τους κανόνες, είναι όρθή, ενώ όταν την άνακατέη με μίαν άλλη, όταν μεταχειρίζεται λέξεις και προπάντων τύπους και φθόγγους που δεν είναι δικού της, την κάνει γλώσσα λανθασμένη. Και Δ', το κυριότερο, πώς ή νέα ελληνική δεν είναι παραφθορά και κατάνημα της άρχαίας, άλλα εξέλιξη και τελειοποίηση που την έφερε ο χρόνος, όπως έγινε μ' όλες τις άρχαίες γλώσσες που τις μιλούν σήμερα και τις γράφουν νέοι λαοί. Η νέα Ινδική π. χ. που γράφει σήμερα ο μεγάλος ποιητής Ταγκόρ, είναι τελειότερη από τη σκωκρικη, τη μάμη της κι' ή γαλλική ή ή ιταλική, πολύ τελειότερες από τη λατινική, τη μητέρα τους.

Όποιος ξέρει και καταλαβαίνει αυτές τις άλήθειες — από τα στοιχεία πιά της Γλωσσολογίας — δεν μπορεί ποτέ να πη πώς το κτήμα είναι όρθότερο από το χτήμα, ή το ήτο, το ήσαν και το έχαιροτο όρθότερα από τα ήταν και χαιρόνταν. Για τους νεαρούς όμως άν άν το φίλο μου, που οι άλήθειες αυτές είναι πρωτάκουστες, χρειάζεται ίσως κάποια άνάπτυξη, κάποια εξήγηση. Γι' αυτό θά ξαναμιλήσουμε.

Σας άσπάζομαι ΦΑΙΔΡΩΝ

Ο ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

Που τον βρίσκεις που τον χάνεις, Πρωτόβραδον στο γιαλό, Πετραδάκια όργανα ο Γιάννης. Μέσ' στο κύμα τ' άπαλό.

Δέν άκούει τη μητέρα... Κι' έχει μόνη του χαρά, Νά βουιέται όλη μέρα Σάν την κάμα στα νερά.

Άπό ξύλο καθαβία Πάντα φτιάνει τί καλά! Τά γεμίζει κοιλιάκια Και στο κύμα τάρκολά.

— Ταξιδεύω στην Όντέσα! Ξεφανίζει στα παιδιά. Μή φοβάστε, μη έτε μέσα, Είν' ή βάρκα μου φαρούα.

«Ε! τρελλέ, μικρό Γιαννάκη, Άσ' τα τα παιχνίδια αυτά, Κράβει ο γιαλός φαρούα Κι' ή θαριά του έξακατά!

ΦΩΤΗΣ ΣΥΡΦΑΝΙΔΗΣ

ΣΕΛΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Η ΒΡΟΧΗ

Μονότονα και σιγανά Πέφτει ή βροχή τώρα ξανά Κι' ο δρόμος τούτος άρχινά Νά μοιάζει με παρκέτο,

Και πέρα μόνο, το βουνό Κάτω άπ' το μολυβι όφρανό Μο-νιό κι' αυτό και σκοτεινό Προβάλλει ως φοντο σκέτο.

Δέν άγροικείται μιά φωνή Στην πλάση αυτή τη σκοτεινή, Μόνον οι ήχοι οι σιγανοί Που οι στάλες τώρα κίνουν,

Και στη μονότονη σιγή Β-ωβή κι' ή διψασμένη γή Ρουφά τις στάλες πώνουν βγει Ψηλάθε νάν τη σάνουν.

Αδάραντος

Η ΘΥΣΙΑ

Β'

Νύχτα! Άστέρι πουθενά! Το φεγγάρι τυλιγμένο στα μαύλα και βροιά σύννεφα, άφίνει κάπου κάπου να γλυσταρή με βία καμμιά χλωμή άχτίδα. Βροχή πυκνή, άτέλειτη άχολογία στον κάμπο, μουσεύει το βουνό και τα πυκνόφυτα πελάγια όντονα. Το πυκνό σκοτάδι της νύχτας έσχιζεί με την έκτυφλωτική του λάμψη και το φοβερό του θόρυβο κανέναν νερανού. Και πάνω άπ' όλα το βουιτό του ποταμιού. Το ποτάμι φουσκώσε! Κατηφορίζει παρασέροντας τα πρώτα δέντρα που βρίσκονται κοντά στην όχθη του και μέσα στη νυχτερινή έκείνη κόλαση τα άνταριασμένα νερά του άγνωφωτίζονται στο μούσφορο χλωμής άχτίνας που γλυσταρεί με βία μεσ' άπ' τα σύννεφα.

Ο μάρασμα-Στάθης, που πλάγιαζε στο μύλο; Ξέπλησε. Άνοιξε το μικρό παράθυρο, κι' πρόβαλε το γέφυρο κεφαλί του. Δυνατός άγέρας άνακάτωσε τα λευκά του μαλλιά και χοντρές σαγόνες βροχής κτύπησαν το πρόσωπό του. Είδε το ποτάμι φουσκωμένο να ξεχύνεται στον κάμπο, και πάνω άπ' τη φοβερή βουή άκουσε άγνά, σαν από πολύ μακριά, φωνές που πνιγόταν στη νύχτα «Μάρασμα-Στάθης σώσου! Το ποτάμι φουσκώσε!»

Ήταν καιρός πιά. Πέταξε στους γέρικους όρους τη βαρεία του καπα, βγήκε στην άβλη, Μ' άσφρα σταμάτησε: «Και το στάρι; Η περιουσία των χωριανών;»

Κοίταξε για μιά στιγμή τον έαυτό του. Τόν είδε να τρέμη στη βροχή, κατάλαβε την άδυναμία του. Έμεινε για λίγο άκίνητος, το φοβερό βουιτό του ποταμιού εξακολουθούσε. Μά το τραγικό έρωματικό μεγάλο διαρκώς στην ψυχή του: «Και το στάρι;»

Χάρη σ' αυτούς τους χωριανούς δεν είχε κρατηθεί ο μύλος του; Τόσα χρόνια τώρα δέν τον έτρεφαν σχεδόν αυτό; Πώς λοιπόν θά τους άφηνα για ένα χρόνο νηστικούς; Θυμήθηκε τη χαρά που είχαν οι καϊμένοι οι χωριάτες το πρώτο, όταν ξεφορτώσαν την περισσότερη σοδειά τους για άλεσμα. Σκέφθηκε πώς ή χαρά αυτή θά γύριζε ά-

πότομα σε τραγική λύπη. Ήρθε στο μυαλό του μιά εικόνα που κάποτε κι' ο ίδιος είχε δοκιμάσει: Ο πατέρας άμίλητος, σκυθρωπός. Η μητέρα σκονπίζει κρυφά, άμίλητη κι' αυτή, ένα δάκρυ, με την άκρη άπ' το τσιμπερί της. Τα παιδιά σταματούν τα τρελλά τους παιχνίδια με τις λάσπες και τα λιθαράκια. Ά! Όχι! Δέ θάθελε νάναι ποτέ ψυχρός μάρτυρας, άν όχι αίτιος αυτής της εικόνας!

Ήρωϊσμός και καθήκον. Έννοιες πολύ συγγενικές. Τις περισσότερες φορές ο ήρωϊσμός δεν είναι παρό ένα καθήκον. Και το καθήκον, ήρωϊσμός! Έτσι λοιπόν. Στα δασομένα στήθη του γέροντα, τα πληγωμένα με τόσα κτυπήματα του χάρου, το καθήκον γέννησε τον ήρωα!

Γύρισε άποφασιστικά πίσω! Άρχισε με τ' άδύναμα χέρια του να φορώνη στο μικρό του κόρρο όσα μπορούσε περισσότερα σακκιά. Και το ποτάμι βουιέει!

Το πρώτο ψάχνοντας, βρήκαν οι χωριανοί το μαρόμπα-Στάθης κάτω άπ' ένα δέντρο, μισοβυθισμένο στη λάσπη. Τα μάτια του βαθουλωμένα, το πρόσωπο χλωμό!... Τά ζελή του στόλιζε όπως πάντα ένα χαμόγελο... Μ' αυτή τη φορά ή μελαγχολία δεν είχε βάλλει την πικρή της σφραγίδα. Ήταν χαμόγελο γαλήνης κι' άνακούφισης. Πιά και βρισκόταν ένα κόρρο φορτωμένο σακκιά... Ήταν ή περιουσία των χωριανών!

Λεωνάτας

ΒΟΥΒΗ ΓΑΛΗΝΗ

Τό δειλί άργοςβύνει. Τριγύρω βασιλεύει άπόλυτη γαλήνη. Ού' ένα ψιθύρισμα άκούεται από πουθενά, ούτ' ένα έλαφρό θρόϊσμα από τα πρασινοφορεμένα δέντρα, ούτ' ένα πουλάμι γλυκολαλει. Πέρα και στο γαλανό άκρογιάλι ούτ' ένα κύμα δεν σαλεύει, κι' ούτ' ένα περσμένο δεν γοργοδιαβαίνει από τ' άτάραχο νερό.

Έρημη και γαλήνη άπόψε είναι χυμένη! Δες κι' ή φύση όλη είναι σιωπηλή, θλιμμένη... για μιά κόρη που μέσα και... στην εκκλησουά είναι πεθαμένη. Πέρα και στο έργο έκκλησάκι, δυο καντηλάκια βουβά κι' αυτά σιγοσβόνουν κι' ή καμπάνα έχει πάψει πιά νεκρόσιμα να σημαίνη...

Πουθενά καμμιά άνθρώπινη ζωή. Γαλήνη!... Μά να! Εκεί μέσα στην εκκλησουά μι' άνθρώπινη διαρκή είναι ξεπλωμένη, κρύα, άναίσθητη, σ' άναίσθητα σανίδια —γιατ' είναι πεθαμένη — και δέν σαλεύει — τί όμορφη ψυχή! — λες πώς κι' αυτή δέν θάλει να χαλάση μ' ένα κινήμα της τη μελαγχολική γαλήνη που σκορπίζει άγοσβόνοντας το δειλί... Όμορφη θεά Γαλήνη.

Μελαγχολική Όνειροπόλος

ΑΣΤΕΙΑ ΤΟΥ ΝΑΣΤΡΑΝΤΙΝ ΚΟΤΖΑ ΤΟ ΚΛΕΜΜΕΝΟ ΠΟΥΚΑΜΙΣΟ

Μιά μέρα, κάποιος έδωσε στον Ναστραντιν Χότζα ένα κλεμμένο πουκά-

μισο για να πών να το πουλήση στο παζάρι. Ο Χότζας το πήρε και κατέβηκε στην άγορά. Εκεί όμως που χάρεψε μέσα στον κόσμο, κάποιος επιτήδειος λοιποδότης του έκυλαψε δίχως να το καταλάβη.

Όταν γύρισε είπε ο εκείνον που του έδωσε να το πουλήση. — Φανιάσου τί τύχη που είχα σήμερα στο παζάρι. Θά το πιστέψης; Το πουκάμισό σου κατέφερα και το πουλήσα στην άζια του, δηλαδή όσο τόχες άγοράσει!...

ΑΠΟ ΤΑ ΦΑΙΔΡΑ

ΤΟ ΑΛΛΟ ΤΟΥ ΧΕΡΙ!

Ο μεγάλος άμερικανός πολιτικός Δανιήλ Ρονέμστερ ήταν τρομερά άδέξιος και διηγούνται πολλά σχετικά άνέκδοτα:

Την πρώτη φορά που πήγε σχολείο, έχυνε το μελανοδοχείο του πάνω στα καινοτόγια του ρούχα. Τά καθαρίσε με τα χέρια του όπως μπορούσε, μά δυστυχώς τον κατάλαβε ο δάσκαλος και τον έβγαλε έξω για να του δώση δέκα ξυλιές στα χέρια.

Ο Δανιήλ άνοιξε το καταμελανωμένο χέρι του και το έβεινε στον δάσκαλο.

— Κοίταξε χέρι! φώναξε θυμωμένος ο δάσκαλος. Άν μου βρης ένα χέρι πιά βρώμικο μέσα στην τάξη, θά σου τις χαρίσω τις ξυλιές.

Ο Δανιήλ τότε, χωρίς να χάση καιρό, σήκωσε τ' άλλο του χέρι που ήταν ος χειρότερη κατάσταση και το έδειξε στο δάσκαλο.

— Όρίστε!

Μπετόβεν

ΠΑΙΔΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Γιώργο, ήθε ή όρα για το μπάνιο σου.

Κι' ο Γιώργος, που είναι άφοσιωμένος στο παιχνίδι, λέει άφηρημένα:

— Όχι, και ού! Πές της να περιμένη; (Γεγονός) Μελαγχολική Όνειροπόλος

— Τι λές, μαμιά, φωτάει ο Τάκης, να πλύνω τα πόδια μου ή καλύτερα να φορέσω τις κάλτσες μου;

Μελαγχολική Όνειροπόλος

Τό Μανδονικόν Έντελβίτς θέλει να πλύνη την ποδιά του και ρωτάει:

— Μαμιά, να την πλύνω από την καλή ή από την άνάποδη;

Σπαρτιατοπούλα

— Μαμιά, ρωτάει ο Κουφιουεφάλακης, οι άσπρες γάτες είναι αυτές που έχουν γεράσι πιά:

Κλέφτης του 21

ΟΙ ΑΔΑΞΣΟΝΤΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΝ συνδρομητά παρακαλούνται να δηλώνουν άμέσως την νάν των διεθύνουσιν εις το γραφείο μας άποστέλλοντες και δραχμ. 5 διά την έκτύπωση της νίας ταυτίας. Άλλως δέν εύθύνόμεθα διά την άπώλειαν των φυλλαδίων των.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΕΝΤΑΘΛΟΥ ΤΟΥ 1932-33

[Ίδε Διάπλασι του 1932, φιλ. 48]

Το «Πένταθλον» είναι ένας διαγωνισμός που ιδρύθηκε το 1928 γι' ανάμνηση της Πεντηκονταετηρίδας μου κι' από τότε γίνεται κάθε δυο χρόνια. Προτείνονται πέντε διαγωνισμοί (Αγωνίσματα), οι αγωνιστές διακρίνονται σε δυο τάξεις κατά την ηλικία τους, κι' ανακηρύσσεται ο Νικητής σε κάθε τάξη: —εκείνος που θα πάρη τη μεγαλύτερα βραβεία στα περισσότερα Αγωνίσματα.

Το «Πένταθλον», που τ' αποτελέσματα του δημοσιεύονται σήμερα, είναι το τρίτο στη σειρά (διετία 1932-33) προκηρύχθηκε στο 48ο φυλλάδιο του 1932, και στους Αγωνιστές του δόθηκαν τα εξής πέντε Αγωνίσματα: Α' Λύσεις Πνευματικών Ασκήσεων Β' Σύνθεσις Πνευματικών Ασκήσεων Γ' Ποίημα με υποχρεωτικές όμοιοκαταληξίες Δ' Τυπογραφικά λάθη Ε' Ματάφραση από το ελληνικό σε ξένη γλώσσα.

Σε τούτο το «Πένταθλο» έλαβαν μέρος σχετικώς λίγοι αγωνιστές, — ίσως γιατί ήταν δύσκολα μερικά Αγωνίσματα — 16 στη Μεγάλη Τάξη και 8 στη Μικρή, τ' όλων 24. Θα δημοσιεύσω πρώτα τα αποτελέσματα κάθε Αγωνίσματος χωριστά και κατόπι τα Γενικά Αποτελέσματα με την ανακήρυξη των δύο Νικητών.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Α' ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ

Λύσεις των Πνευματικών Ασκήσεων του 48ου φυλλαδίου του 1932.

Όλες τις Ασκήσεις αυτού του φυλλαδίου τις είχε συνθέσει ο Αντώνιος ειδικώς για το Πένταθλο εκτός από ένα Δικτυωτόν από τη συλλογή του Ναρμισίου. Ήταν αρκετά δύσκολες κι' όμως πολλοί τις έλυσαν όλες Γι' αυτό αναγκάσθηκα να δώσω τα περισσότερα βραβεία με κλήρο και να ανακηρύξω τους άλλους Ισοτίμους.

ΜΕΓΑΛΗ ΤΑΞΙΣ (από 15 ετών και άνω, καθώς και όσοι δεν συμπέρισαν ηλικία).

ΠΡΩΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: Ήρσικη [15Ε]. — (Ισοτίμοι με [15Ε] εις έκαστον: Νέλλη, Ρασπουτίν, Δούλη Δωδεκανήσος.)

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: Γεώργιος Π. Δευκαδίτης [14Ε], Βασίλισσα του Πόνου [14Ε].

ΤΡΙΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: Ίδιότροπος [13Ε]. — Μακεδονικόν Έντελβαίς [13Ε], Δόνα Κλάρα [13Ε].

Α' ΕΠΑΙΝΟΣ, από [12Ε] εις έκαστον: Κυρά Φροσύνη, Βέδας, Νέα Έλλάς, Τώνης Ρεάλης.

Β' ΕΠΑΙΝΟΣ, από [10Ε] εις έκαστον: Φρανσίνια, Μυστηριώδης, Μαγγήτης.

ΜΙΚΡΑ ΤΑΞΙΣ (από 14 ετών και κάτω).

ΠΡΩΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: Αυσόχαρτο [15Ε]. — (Ισοτίμοι με [15Ε] εις έκαστον: Ναΐς, Αδεργιάνος Τεγόπουλος.)

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: Δευκάτας [14Ε]. — Γκάλικ [14Ε].

ΤΡΙΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: Φάουστ [13Ε]. — Νυφούλα τ' Ούραου [13Ε].

Γ' ΕΠΑΙΝΟΣ από [8Ε] εις έκαστον: Όνειρον της Πατρίδος.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Β' ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ

Σύνθεσις Πνευματικών Ασκήσεων.

Είχα ζητήσει μια συλλογή από δώδεκα διάφορες Ασκήσεις. Πολλές από τις συλλογές αυτές ήταν εξαιρετικά καλές ίδιως στη Μεγάλη Τάξη, και μάλιστα της Νέας Έλλάδος και της Ήρσικης, ήταν σχεδόν Ισοβάθμιες. Προτίμησα όμως να δώσω το Πρώτο Βραβείο στη Νέα Έλλάδα που έχει τους πιο πρωτότυπους συνδυασμούς λέξεων και την πιο έξυπνη στιχογραφία. Στην Μικρή Τάξη τα πρώτα τα έχει το Αυσόχαρτο αλλά και η Ναΐς έρχεται σχεδόν σε ίση πορεία. Πάντως όλες οι συλλογές ήταν εξαιρετικά επιμελημένες κι' οι αγωνιστές έδειξαν την προσπάθειά τους να κάνουν κάτι πρωτότυπο.

ΜΕΓΑΛΗ ΤΑΞΙΣ ΠΡΩΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: Νέα Έλλάς [20Ε].

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: Ήρσικη [18Ε]. — Νέλλη [17Ε].

ΤΡΙΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: Κυρά Φροσύνη [16Ε]. — Τώνης Ρεάλης [16Ε]. — Γεώργιος Π. Δευκαδίτης [15Ε].

Α' ΕΠΑΙΝΟΣ, από [14Ε] εις έκαστον: Μακεδονικόν Έντελβαίς, Δούλη Δωδεκανήσος, Φρανσίνια, Ρασπουτίν, Δόνα Κλάρα, Μαγγήτης.

Β' ΕΠΑΙΝΟΣ, από [12Ε] εις έκαστον: Βασίλισσα του Πόνου, Ίδιότροπος, Βέδας, Μυστηριώδης.

ΜΙΚΡΑ ΤΑΞΙΣ ΠΡΩΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: Αυσόχαρτο [18Ε].

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: Ναΐς [17Ε]. — Δευκάτας [16Ε].

Α' ΕΠΑΙΝΟΣ, από [12Ε] εις έκαστον: Αδεργιάνος Τεγόπουλος, Όνειρον της Πατρίδος, Νυφούλα τ' Ούραου.

Β' ΕΠΑΙΝΟΣ, από [10Ε] εις έκαστον: Φάουστ, Γκάλικ.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Γ' ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ

Είχα δώσει τις εξής όμοιοκαταληξίες επάνω στις οποίες τα παιδιά έπρεπε να γράψουν ένα ποίημα (συνέττο):

πάνε — κοίτανε — πετάνε — μεθάνε χαρίση — δόση — ζουί — ερημονήσι τόξα — δόξα τόπων — άνθρώπων στοιχεία — εύτυχία

Από τα αποτελέσματα είδα ότι το άγωνισμα αυτό ήταν για τα παιδιά δυσκολότερο απ' ό,τι το είχα φαντασθεί. Μερικές λέξεις ίδιως — και μάλιστα το «ερημονήσι» και τα «τόξα» — παρουσίαζαν άνυπερβλητές δυσκολίες και περιόριζαν σε τέτοιο σημείο την εμπνευσή των παιδιών, ώστε κι' οι πιο δόκιμοι ποιητές της Σ. Σ., όπως η Βασίλισσα του Πόνου κ. άλλ. να μην μπόρεσουν να γράψουν ένα ποίημα που να στέκεται στα πόδια του. Υποθέτω δε ότι αυτός είναι ο λόγος που έμπεδίστηκαν τα περισσότερα παιδιά να λάβουν μέρος στο Πένταθλο. Μολαταύτα δεν μπόρεω να πω πως δεν έλαβα και ώρατα ποιήματα. Του Ρασπουτίν και του Βέδα στη

Μεγάλη Τάξη είναι τα πιο ώρατα, και έδωσα πολλά σε ποιόν να δώσω το βραβείο. Του Βέδα είναι πιο συγκινητικό, έχει περισσότερο αίσθημα πιο πολύ τέχνη στη στιχογραφία και μερικούς στίχους εξαιρετικά ωραίους. Του Ρασπουτίν όμως είναι πιο βαθύ, έχει ειγνεότερο νόημα και ως σύνολο είναι πιο άριστο παρ' όλη την κάποιον τραχύτητα του ρυθμού του. Γι' αυτό προτίμησα να βραβεύσω αυτό.

Από τα άλλα πολύ καλά είναι του Μακεδονικού Έντελβαίς «Το νησί των ναυαγών». Η πρώτη του στροφή είναι πάρα πολύ ώρατα και θα συναγωνίζονταν με τα δυο πρώτα άν δεν είχε δυο λάθη βασικά: Λέει ότι οι ναυαγοί λογαριάζουν πότε θα «πάνε έκει που οι άνθρώποι ζούν ελεύθεροι και ζουί». Είναι πιο φυσικό να είναι «ζουί» οι άνθρώποι που ζούν ως ναυαγοί σ' ένα ερημονήσι και δεν έχουν ούτε αξιώματα, ούτε περιουσίες, παρά στους πολιτισμένους τόπους. Έπίσης άπαράδεκτο είναι ότι στους πολιτισμένους αυτούς τόπους «κατοικεί ή πό γλυκειά κι' άληθινή εύτυχία». Η άνοιξη, πώς μερικά απ' τα παλιά τραγούδια είναι αυτά καθ' εαυτά ώρατα, και έτσι εχρησιμοποιούνται να τάνουν και νέοι, άν και δεν τους ενοχλούν άμνημονίες. Όλα όμως ενδιαφέρον ενσίνους που μελετούν τη μουσική εξέλιξη ενός τόπου.

Ο λόγος, Κηρύκειον, που άπαιτώ να μω γράφετε το κάθε τι σε χωριστό χαρτί, είναι που κάθε τι το φυλάω χωριστά: άλλου το Η. Πνεύματα, άλλου τα κομμάτια Συνεργασίας, άλλου τις άπαντήσεις σε άγωνισμούς κι' άλλου τα γράμματα. Άλλοίωτα δεν θα μπορούσα να κάνω τη δουλειά μου, που είναι τόσο πολύπλοκη. Όταν λοιπόν ένα γράμμα έχη μέσα απ' όλα — και ποίημα για τη Σαλίβα, και Η. Πνεύματα, και Άγγαλις και Ασκήσεις — δεν μω λες που να το φυλάξω; Η έχω καιρό να γράφω το κάθε τι για να το βάλω εκεί που πρέπει; Και πάνε όλα χαμένα. Βλέπετε λοιπόν πως το ίδιο το συμφέρο σας άπαιτεί να κάνετε όπως σας λέω. Έλαβα και τις εισηγήσεις και θα τις εξετάσω.

Ίταμέντε Άετέ, ποιά είν' αυτά τα φιλοσοφικά συγγράμματα που διαβάζεις; Άφοι έχω κλησ, σου συσταίνω τα «Στοιχεία Φιλοσοφίας», μεταφρασμένα απ' το γερμανικό υπό το κ. Λάρμφα. Αυτό το βιβλίο θα σού δώση τις βάσεις, για να διαθέσης κατόπι και να καταλάβης κάθε τι φιλοσοφικό. Την άπορία σου για την ποιήση δεν την κατάλαβα τόσο καλά. Τη «λαϊκή ψυχή» μόνο τα λαϊκά τραγούδια την εκφράζουν. Άλλά υπάρχει και κάτι άνωτερο, γενικότερο, ή «έθνική ψυχή», που την εκφράζουν οι μεγάλοι, οι γνήσιοι ποιητές κάθε τόπου, οι «έθνικοί».

Δεν είναι καλά κερμένη αυτή ή φωτογραφία. Ίάσων. Γιατί το κερροτάκι της Μπερπένας κάνει το μεγαλύτερο μέρος της και, το χειρότερο, είναι τόσο σκοτεινό και συγχυρισμένο, που στην τοιγογραφία θέβγαυνε μόνο ένα μαύρο φόντο κι' ή κερμένη ή Μπερπένα θα φανόταν πως «πάει άπια»... στα σύννεφα. Το κέντρο της εικόνας έπρεπε να είναι ή Μπερπένα, κι' από το κερροτάκι να φαίνεται λίγο μέρος με καθαρά. Θάλαη την τέχνη του, βλέπετε, και το πάρομο μιας φωτογραφίας.

Και βέβαια, Μελαγχολική Όνειροπόλη, που πρέπει να μελετήσης πολύ Λατινικά, άφοι θα σπουδάσης Φιλολογία. Κά-

ΜΕΓΑΛΗ ΤΑΞΙΣ ΠΡΩΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: Ρασπουτίν [20Ε].

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: Βέδας [18Ε]. — Μακεδονικόν Έντελβαίς [16Ε].

ΤΡΙΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: Δούλη Δωδεκανήσος [15Ε]. — Ίδιότροπος [15Ε]. — Τώνης Ρεάλης [15Ε].

Α' ΕΠΑΙΝΟΣ, από [14Ε] εις έκαστον: Νέλλη, Κυρά Φροσύνη, Μαγγήτης, Βασίλισσα του Πόνου.

Β' ΕΠΑΙΝΟΣ, από [12Ε] εις έκαστον: Γ. Π. Δευκαδίτης, Φρανσίνια, Ήρσικη, Μυστηριώδης, Δόνα Κλάρα, Νέα Έλλάς.

ΜΙΚΡΑ ΤΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: Δευκάτας [18Ε]. — Αυσόχαρτο [18Ε].

ΤΡΙΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ: Αδεργιάνος Τεγόπουλος [16Ε]. — Νυφούλα τ' Ούραου [15Ε].

Α' ΕΠΑΙΝΟΣ, από [12Ε] εις έκαστον: Γκάλικ, Φάουστ.

Γ' ΕΠΑΙΝΟΣ, από [8Ε] εις έκαστον: Ναΐς, Όνειρον της Πατρίδος.

ΕΛΛΗΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ «ΔΙΑΠΛΑΣΗΣ»

Άθήνη, 42 δόξ Ευριπίδου την 19 Σεπτεμβρίου 1934

ΔΕΝ παραλαμβάνω γράμματα με άρπαρισμένες γραμματόσημα: ζυγίζετε να! —Δεν άπαντώ σε άπορίες που τις λύνει ο Όδηγός των Συνδρομητών: διαβάστε τον!

ΘΥΜΙΖΩ ότι το σημερινό μου φυλλάδιο είναι το τέταρτο της τελευταίας τριμηνίας του 1934. Όσοι λοιπόν από τους τριμηνίους συνδρομητές, που ή συνδρομή τους έληξε την 31 Αυγούστου, δεν την άναπέσωσαν ακόμα, είναι καλώς να την άναπέσωσαν και τους παρακαλώ να μη το άναβάλλουν περισσότερο.

Πραγματικώς, Σαλωνίτισσα, τίποτα δεν μωσ συγκινεί περισσότερο από ένα καλίο τραγούδι, που το λέγαμε ή τάκογαμμε στην παιδική ή νεανική μας ηλικία. Γι' αυτό ή έρατη έκείνη στο Στάδιο, που τόσο ώρατα μω περιγράψεις, συγκίνησε, καθώς παρατήρησε, περισσότερο τους ηλικιωμένους. Έννοείται, πως μερικά απ' τα παλιά τραγούδια είναι αυτά καθ' εαυτά ώρατα, και έτσι εχρησιμοποιούνται να τάνουν και νέοι, άν και δεν τους ενοχλούν άμνημονίες. Όλα όμως ενδιαφέρον ενσίνους που μελετούν τη μουσική εξέλιξη ενός τόπου.

Ό λόγος, Κηρύκειον, που άπαιτώ να μω γράφετε το κάθε τι σε χωριστό χαρτί, είναι που κάθε τι το φυλάω χωριστά: άλλου το Η. Πνεύματα, άλλου τα κομμάτια Συνεργασίας, άλλου τις άπαντήσεις σε άγωνισμούς κι' άλλου τα γράμματα. Άλλοίωτα δεν θα μπορούσα να κάνω τη δουλειά μου, που είναι τόσο πολύπλοκη. Όταν λοιπόν ένα γράμμα έχη μέσα απ' όλα — και ποίημα για τη Σαλίβα, και Η. Πνεύματα, και Άγγαλις και Ασκήσεις — δεν μω λες που να το φυλάξω; Η έχω καιρό να γράφω το κάθε τι για να το βάλω εκεί που πρέπει; Και πάνε όλα χαμένα. Βλέπετε λοιπόν πως το ίδιο το συμφέρο σας άπαιτεί να κάνετε όπως σας λέω. Έλαβα και τις εισηγήσεις και θα τις εξετάσω.

Ίταμέντε Άετέ, ποιά είν' αυτά τα φιλοσοφικά συγγράμματα που διαβάζεις; Άφοι έχω κλησ, σου συσταίνω τα «Στοιχεία Φιλοσοφίας», μεταφρασμένα απ' το γερμανικό υπό το κ. Λάρμφα. Αυτό το βιβλίο θα σού δώση τις βάσεις, για να διαθέσης κατόπι και να καταλάβης κάθε τι φιλοσοφικό. Την άπορία σου για την ποιήση δεν την κατάλαβα τόσο καλά. Τη «λαϊκή ψυχή» μόνο τα λαϊκά τραγούδια την εκφράζουν. Άλλά υπάρχει και κάτι άνωτερο, γενικότερο, ή «έθνική ψυχή», που την εκφράζουν οι μεγάλοι, οι γνήσιοι ποιητές κάθε τόπου, οι «έθνικοί».

Δεν είναι καλά κερμένη αυτή ή φωτογραφία. Ίάσων. Γιατί το κερροτάκι της Μπερπένας κάνει το μεγαλύτερο μέρος της και, το χειρότερο, είναι τόσο σκοτεινό και συγχυρισμένο, που στην τοιγογραφία θέβγαυνε μόνο ένα μαύρο φόντο κι' ή κερμένη ή Μπερπένα θα φανόταν πως «πάει άπια»... στα σύννεφα. Το κέντρο της εικόνας έπρεπε να είναι ή Μπερπένα, κι' από το κερροτάκι να φαίνεται λίγο μέρος με καθαρά. Θάλαη την τέχνη του, βλέπετε, και το πάρομο μιας φωτογραφίας.

Και βέβαια, Μελαγχολική Όνειροπόλη, που πρέπει να μελετήσης πολύ Λατινικά, άφοι θα σπουδάσης Φιλολογία. Κά-

ρηκα με την εισηγή πως θάρθης έδω άμα τελειώσης το Γυμνάσιο και θα σ' έχω τόσο σερα δόκλιηρα χρόνια κοντά μου. Ω, ναί, θα είναι πολύ εύχρησιμα τα χρόνια αυτά τα φοιτητικά, περισσότερο κι' από τα μαθητικά, κι' ως κλαίνε πολλοί και πολλές όταν τελειώνουν το Γυμνάσιο... Κρίνω κι' από τις Διαπλασοπούλες που είναι τώρα φοιτήτριες. Πόσο χαρούμενες, εχασοστήμενες και παρήφνες τις βλέπω πάντα! Έτσι μεθούριο και σένα — είναι βέβαιη.

Άλήθεια, Γκρατσιέλλα, ένα χρόνο σίχες να μω γράψης αλλά... σε συγχωρώ άφοι πέτυχες τόσο καλά στις εξετάσεις κι' άφοι τόρα θα μω γράψης συχνά. Σ' εύχαριστώ πολύ για την προπαγάνδα που μω έκαμες στην Διθηφό και περιμένο ταποτελέσματα. Δεν θα μω θυμάμαι άν έλαβα πέρου άπάντησή σου σε κανέναν Διαγωνισμό, αλλά γρήγορα θα δημοσιευθούν ταποτελέσματα και θα έδης. Όχι, «άντιγραφή» δεν μω κάνει. Να μου στείλεις τίποτα δικό σου για τη Σελίδα.

Καλή ή ιδέα του Διαγωνισμού σου, Μπετόβεν, αλλά δεν είναι άπραχτόςμένος να δώσης για βραβείο μελιζ' μπορείς και άλλο πράγμα, ότι θέλεις. Όσο για τα γραμματόσημα που θα σου στέλνουν, αυτά θα τα εχρηγορήσης στο ταχυδρομείο. Α! και σ' άκόμα δεν έβρεις τον Όδηγό: Ο Ίσοτίμος Α' Βραβείο δεν έχει άλλο δικαίωμα παρά ναγορήσει ένα τόμο μου Β' Πε. Ιόδου μ' έκπτωων 10 δραχμών.

Καίτη Ν. Χατζηπατέρα, χάρω πολύ που άποφάσισες να μωσ στην κίνηση και περιμένο γρήγορα το δεύτερο γράμμα σου και το ψευδώνυμό σου. Χαιριτισμούς στη μαμά, την καλικά Διαπλασοπούλα.

Άς γίνουν λοιπόν, Κυρά Φροσύνη, δλ' αυτά τόποκαλυπτήρια. Και πρώτα σε μωθή το Δόξασμ. Τριπολιτοστάμ, που έκαμε τη Στατιστική της περηνής Σ.Σ.Ε. και σ' έφερε τρίτη, πως αν έπερόθετε δια δημοσίευσης και με το ψευδώνυμό σου Ραρισμένη Άδρα, θα σ' έφερε ίσως πρώτη. Έπειτα σε μωθούν όλοι — οτε ο κ. Φαίδων δεν το ήξερε! — πως ή Μύρρα Άλόνη της «Νέας Έστίας» είναι ο ή Ίδια, ή Κυρά-Φροσύνη. Θερμά συχαρητήρια, κόρη μου. Δεν είναι μικρό πράγμα να σου εχρημόνουνται διηγήματα και ποιήματα από ένα περιοδικό σαν τη «Νέα Έστία»!

Δεν παράζεις, Χρυσή Πεταλοούτσια, με άπορρητισ το ώρατο σου αυτό γραμματάκι που μω έφερε δλη τη δροσιά της Βυτίνας. Μ' εχρηρίστης πολύ κι' ή συμπύωση που έλαβες το φυλλάδιό μου με τις εχές Ιω-Ιω την ήμέρα της γιορτής σου. Σού έστειλα 10 τετραδάκια κι' έλιπσω να μω εναγορήψης γρήγορα. Μη φοβόσαι, κάθε άλλο παρά «άνακα» είναι τα γράμματα σου.

Έκαμες πολύ καλά που μω εναγορήψης, Χιωτοπούλα, και να που αυτό το γράμμα σου ήταν πιο τυχερό... Με πολλή μου χαρά θα σε ίδω όταν θάρθης στην Άθήνα. Δεν πιστεύω να σε γελώση ή φίλη μας, το άληθινό της ψευδώνυμο θα σου πη, όπως και σ' θα της πης το άληθινό σου. Έξέτελεσα τις παραγγελιές σου.

Αυτήθηκα πολύ, Μυρτελλή, που βασανίστηκες τόσο απ' αυτό το καλαγκάθι. Έλιπίσω να είναι τώρα εντελώς καλά το δικτυάκι. Πραγματικώς, 14 χρόνων καρτίσι να γράφη σαν την άδερφή σου είναι σπάνιο. Άλλες στην ηλικία της, όπως λες, παίζουν κοούλες, άν και δεν θα πασαξενούδουν άν μάθαινα πως κι' ή άδερφή σου άκόμα κερζει, γιατί όσο ταλάντο κι' άν έχουν, τα παιδιά είναι παιδιά. Από τα εις εσάς που με ρωτάς: καπιταλισμός=

κεφάλαιοκρατία = μιλιταρισμός = στρατοκρατία = ματεριαλισμός = δουκρατία ή δλιςμός. Το άλλο δεν μεταφράζεται κι' οτε εβρω καλά τι σημαίνει. Υποθέτω πως θα είναι κάποια σχολή τέχνης (εωγραφικής κτλ.) με τάση προς την επίδειξη, τη θεαματικότητα.

Έννοια σου και δεν θα παθάνης; Έμμα Μόρελαντ, οτε θα μείνη στη μέση το συγγραφικό σου ταλέντο (και δεν γελώ καθόλου γιατί έχεις άληθινά και μόνο αυτό το γράμμα σου θα έβρινα να το δεί-εψ...). Η υπερκόπωση στην ηλικία σου δεν είναι τίποτα σοβαρό. Θα εχασοαυτής λιγάκι, κι' ο παρτός θα σου περάση και όλα. Αυτό δεν σου λέει κι' ο γιατρός; Βλέπετε λοιπόν πως δεν άνησώχη καθόλου. Μη άργήσης όμως να μω εναγορήψης, γιατί μπορεί και νανησώχησω.

Έπιτέλους έλαβα γράμμα σου, Χωρίς Φτερά! Άνησώχουσα βέβαια, και θάνησυχόσα περισσότερο άν λογαριάζα τον καιρό κι' έβλεπα πως ήταν έβρα πόσο μήνες! Έγώ είχα την ιδέα πως ήταν τρεις τέσσαρις μόνο. Α, δεν έκαμες καλά!.. Να έδω, θα μω γράψης τόρα πάλι κάθε Κυριακή; Πες τα θερμά συλληπητήρια μου στη φίλη μου για το θάνατο του καλός της πατέρα. Α! τι άδικο που έγινε στον καιμένο το Μ. Ι. Τόν εμπόδιον να διαβάση τη γλώσσα του, τη γλώσσα μας, την εθνική γλώσσα, τη Σωντανή, την άληθινή! Ναί, προσπάθησε να τον εναγορήψης. Έκείνος βέβαια θα θέλη.

Και «δικλομάτης» τόρα, Δοξασμένο Τριπολιτοστάμ, ε; Γι' να γίνη! Άφοι ο γιατρός σου έπέβαλε γυαλιά, πρέπει να τα φορής πάντα. Έτσι, σ' ένα-δυο χρόνια, ή μυηπία σου θα ελαττωθή. Στείλε μου αυτά που έχεις κάνει να τα ίδω. Σπόρος απρ μεταφοικώληκα δεν έβρω που πουλούν. Οτε τη διαδουση — έπομένως και τζονομα — του Μπετόβεν μωρθ να σου πω. Μπορεί να μη θέλη να φανερωθή.

Καλά, Φαίκα, δεν ρωτώ. Μα θα μω γράψης τόρα πιο συχνά; Το συγκριτικό αυτό είναι της νέας γλώσσας, δεν έπηρεχη στην αρχαία (καθώς θα έβρης, στην αρχαία έκανε καλός, καλλίον, καλλίετος.) Στη νέα όμως γλώσσα πρέπει να επικρατή ομοιομορφία, σοο είναι δυνατό' ένας θηλ. κανόνας για κάθε πράγμα χωρίς ή με πολύ λίγες εχαιρέσεις. Έτσι όλα τα συγκριτικά κι' όπεροθητικά εις ότερος-ότατος τα γράφουν με υ: βαρύτερος-βαρύτατος, παχύτερος άρα και καλλύτερος, καθώς και καλύτερα, σρωτώτερα, αρχώτερα κτλ.

Έκείνοι που το γράφουν καλλίτερος, το παίρνουν από το καλλίον-καλλίετος της αρχαίας, με τι σχέση έχει; Και πρώτα πρώτα το καλός στην αρχαία εσημαινε ώρατος κι' είχε σχέση με το κάλλος. Στη γλώσσα μας όμως σημαίνει εκείνο που σι αρχαίοι ελεγαν άγαθός. Άλλη λέξη λοιπόν, άσχετη με το κάλλος και με τα δυο λάμδα. Ότσι ένα και καλό, και με όφιλον. Αυτό είναι το οσοτό, το δμαλό, το σύμφωνο με το πνεύμα, της νέας γλώσσας. Πες τα στον άδερφό σου, κι' έλιπίσω να μην καταλήξη κι' αυτή ή συήνησή σας σε «εκσπερνόνηση μαξιλαριών».

Και σ', Δεσποινίς Περιοματέρα, έκαμες μισό χρόνο να μω γράψης. Είσι άσυγχώρητη και μη βλέπης που σε συγχωρώ... Είδα τι ώρατα που περάσες στην πατρίδα σου και φαντάζομαι πόσο θερμά θα σ' εχρηγήνη ο γέρος-γέρος παππούς. Έχεις διαβάσει 31 τόμους μου; Ω, βέβαια λίγα παιδιά έχουν διαβάσει τόσο πολλούς. Τα γράμματα σου, όταν είναι συνηθ — από μια κόλλα χαρτί — δεν είναι άνάγκη να τα

